

Dalton Kindcentrum De Tweemaster

Daltonboek

Reflectie

Vrijheid en
verantwoordelijkheid

Dalton Kindcentrum
TWEEMASTER
voor opvang en onderwijs

Effectiviteit

Samenwerking

Zelfstandigheid

Inleiding

Dit daltonhandboek beschrijft de praktische invulling van het daltononderwijs op Kindcentrum De Tweemaster. Het boek is de bron van informatie voor:

- Alle medewerkers van het Kindcentrum;
- Stagiaires en LIO-ers;
- Ouders/verzorgers van onze (toekomstige) kinderen;
- Bestuur en Raad van Toezicht van SCIO-Groep;
- De daltonvisitatie commissie;
- De onderwijsinspectie.

Dalton Kindcentrum De Tweemaster is in 2005 gestart met daltononderwijs. Sindsdien streeft de school naar voortdurende verbetering van de manier waarop de dalton kernwaarden worden vormgegeven. Elk jaar verschijnt er een nieuw daltonhandboek dat is aangepast aan de ontwikkelingen binnen ons kindcentrum. Zo nemen wij hierin de adviezen mee vanuit de daltonvisitatie, die voor het laatst is uitgevoerd in 2022. In het najaar van 2025 zal de daltonvereniging opnieuw een visitatie uitvoeren. De daltonvereniging heeft hiermee ons kindcentrum uitgedaagd tot reflectie.

In het eerste hoofdstuk leest u hoe onze visie en beleid gekoppeld zijn aan ons daltononderwijs. Het tweede hoofdstuk beschrijft het gedachtegoed van Helen Parkhurst, de grondlegger van het daltononderwijs. Met een vertaling naar het beleid voor daltononderwijs op ons Kindcentrum. Een praktische vertaling van de dalton kernwaarden volgt in het derde hoofdstuk. Daar staat per kernwaarde uitgewerkt hoe dit er in de praktijk uitziet en welke competentielijnen wij volgen. Hoofdstuk 4 beschrijft hoe wij communiceren over ons daltononderwijs. Tot slot volgt in het vijfde hoofdstuk een uitleg over hoe wij de kwaliteit van ons daltononderwijs goed houden (borging) en steeds meer verbeteren (meerjarenplan).

Namens het team van Dalton Kindcentrum De Tweemaster,

Debby Doezie (Schoolleider)

Kirsten van Bruggen, Maaïke Terpstra, Els Brassier en Nicole Mooij (Daltoncoördinatoren)

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1: Visie en beleid in relatie met daltononderwijs.....	3
1.1 Visie op leren.....	3
1.2 Waarom daltononderwijs op Dalton Kindcentrum De Tweemaster?.....	3
1.3 Dalton Kindcentrum De Tweemaster als High Performing School (HPS).....	4
1.4 Relatie met andere beleidsdocumenten.....	4
Hoofdstuk 2: Daltononderwijs.....	6
2.1. De geschiedenis van daltononderwijs.....	6
2.2 De vijf kernwaarden van daltononderwijs.....	6
2.3. Beleid omtrent het daltononderwijs op Dalton Kindcentrum De Tweemaster.....	9
Hoofdstuk 3: Daltononderwijs in de praktijk: ‘De hele dag dalton’.....	11
3.1 Kernwaarde Vrijheid en verantwoordelijkheid.....	11
3.2 Kernwaarde Effectiviteit.....	19
3.3 Kernwaarde Zelfstandigheid.....	22
3.4 Kernwaarde Samenwerking.....	26
3.5 Kernwaarde Reflectie.....	30
Hoofdstuk 4: Communicatie.....	33
4.1 MijnRapportfolio.....	33
4.2 Klassenjournaal.....	34
4.3 Nieuwsbrief.....	34
Hoofdstuk 5: Daltononderwijs in ontwikkeling.....	35
5.1. Borging.....	35
5.2 Zelfevaluatie samenvatting.....	35
5.3 Meerjarenplan (verbeterplan).....	37
Hoofdstuk 6: Literatuur.....	39
6.1 Bronnenlijst.....	39
6.2 Aanvullende documenten voor de medewerkers.....	39
Bijlagen.....	40
Bijlage 1. Takenkaart middenbouw.....	40
Bijlage 2. Pictogrammen samenwerking.....	42

Hoofdstuk 1: Visie en beleid in relatie met daltononderwijs

1.1 Visie op leren

Dalton Kindcentrum De Tweemaster werkt vanuit de hieronder beschreven visie op leren, waarin de kernwaarden van daltononderwijs duidelijk naar voren komen.

'Elk kind op De Tweemaster is gemotiveerd om te leren en te ontwikkelen. Onze kinderen leren (hoge) doelen te stellen, daaraan effectief te werken, hierop te reflecteren en daardoor hoog te presteren. Ook werken we aan de sociale-emotionele ontwikkeling en culturele vorming, waardoor een brede ontwikkeling geborgd is.' (Dalton Kindcentrum De Tweemaster, z.d.)

1.2 Waarom daltononderwijs op Dalton Kindcentrum De Tweemaster?

'(Er)vaar je mooiste koers'

Op Dalton Kindcentrum De Tweemaster bereiden we kinderen voor op de toekomst: het deelnemen aan de maatschappij. Met een stevige basis aan kennis (kwalificatie), sociale vaardigheden (socialisatie) en persoonlijk leiderschap (subjectivering) (Biesta, 2012). We willen onze kinderen leren om:

- Eigen keuzes te maken en eigen wegen te vinden;
- Probleemoplossend te denken en doelen te behalen door effectief gebruik te maken van de beschikbare tijd en middelen;
- Zelfstandig effectieve en verantwoorde beslissingen te nemen;
- Op een respectvolle manier met anderen samen te werken;
- Reflecteren in te zetten als middel om het eigen handelen voortdurend te verbeteren.

Dalton Kindcentrum De Tweemaster is een ontmoetingsplek voor opvang en onderwijs waar kinderen, hun ouders/verzorgers, teamleden en externe betrokkenen samenkomen. '(Er)vaar je mooiste koers' gaat dan ook over eigenaarschap en leiderschap in alle lagen. Samen werken we hard aan ontwikkeling en groei, waarbij wij ons voortdurend afvragen: Wie en wat bepaalt je koers? Sta je zelf aan het roer? Of geef je het roer graag uit handen? Ontdek wie je bent, zodat je je mooiste koers kunt varen. Iedereen binnen het Kindcentrum krijgt de ruimte om te ontdekken, keuzes en fouten te maken en zichzelf te leren kennen. Het draait in het onderwijs niet alleen om de basisvaardigheden, maar ook om 'wie ben ik' en 'wat kan ik nog meer'.

1.3 Dalton Kindcentrum De Tweemaster als High Performing School (HPS)

In 2019 ging Stichting Talent, waar Dalton Kindcentrum De Tweemaster onderdeel van is, een samenwerking aan met Academica University of Applied Sciences. Het team volgde het High Performing Schools-programma (HPS). Dit is een tweejarig wetenschappelijk onderbouwd veranderprogramma waarin scholen worden begeleid om goed en waardevol onderwijs te geven aan álle leerlingen. HPS gaat uit van 10 basiskenmerken (Academica, z.d.):

1. Een heldere en gedeelde visie.
2. Hoge normen en verwachtingen voor álle leerlingen.
3. Effectief schoolleiderschap.
4. Hoog niveau van samenwerking en communicatie.
5. Curriculum, instructies en toetsen uitgelijnd met kerndoelen.
6. Frequente controle op kwaliteit van het leren en lesgeven.
7. Gerichte professionele ontwikkeling d.m.v. professionele leergemeenschappen.
8. Ondersteunende leeromgeving.
9. Hoge mate van ouder- en maatschappelijke betrokkenheid.
10. Een academische cultuur die mensen inspireert en motiveert tot voortdurende reflectie.

In de basiskenmerken van HPS zijn ook de kernwaarden van dalton duidelijk te herkennen. Zoals de vrijheid en verantwoordelijkheid die bij de medewerker ligt, het effectief lesgeven a.d.h.v. een doelgericht en samenhangend curriculum, het samenwerken binnen de leerteams en de voortdurende reflectie. Als team maken we voortdurend de vertaalslag tussen dalton en HPS.

1.4 Relatie met andere beleidsdocumenten

Het schoolplan 2023-2027

Eenmaal per vier jaar stellen wij een schoolplan op. Het schoolplan is ons planmatig sturingsinstrument voor de school. Het plan laat zien waar wij als school op inzetten en hoe de school het onderwijs en het kwaliteitsbeleid vormgeeft. De medezeggenschapsraad heeft ingestemd met het schoolplan en het schoolbestuur draagt de eindverantwoordelijkheid. Na vaststelling – en ook na wijziging – van het plan stuurt het schoolbestuur het schoolplan (digitaal) naar de inspectie. In dit daltonboek wordt de praktische kant van ons daltononderwijs beschreven, zoals die zijn genoemd in ons vierjarenplan.

Het jaarplan

Afgeleid van het schoolplan wordt ook elk jaar een jaarplan geschreven. Het jaarplan is een manier om vast te leggen wat de doelen voor het komende schooljaar van Dalton Kindcentrum De Tweemaster zijn en met welke concrete acties wij deze doelen gaan bereiken. In het jaarplan beschrijven we de gewenste doelen. Het huidige jaarplan is gebaseerd op de adviezen vanuit het kwaliteitsonderzoek dat de onderwijsinspectie op 18 maart 2025 heeft uitgevoerd. Het belangrijkste doel met betrekking tot dalton is: het verbeteren van de consistentie op alle gebieden, waaronder het daltononderwijs. Het verbeteren van de consistentie krijgt een centrale rol tijdens leerteambijeenkomsten en studiedagen. Zo zijn wij in 2025-2026 gestart met het werken aan de hand van de competentielijn 'leren denken en leren' (Aumac Onderwijsadvies & Van Leeuwarden Training en Advies, 2021). Waarvan de doelen zeer goed aansluiten bij de dalton kernwaarden. We verbeteren de consistentie m.b.t. daltononderwijs zichtbaar door deze doelen in elke groep te oefenen met behulp van het zogenoemde 'aanleerspel'. De competentielijnen 'leren denken en leren' staan in hoofdstuk 3 van dit daltonboek beschreven.

De schoolgids

Elk schooljaar stellen wij een schoolgids samen. De schoolgids bevat voor ouders, verzorgers en kinderen informatie over de school. In de wet staat waar de schoolgids inhoudelijk aan moet voldoen. In de schoolgids vertellen wij wat de doelen van het onderwijs zijn en welke extra ondersteuning wij bieden voor de kinderen. Dit is beschreven in hoofdlijnen. De schoolgids is ook bedoeld voor ouders die een school zoeken voor hun kind. Als er door het lezen van de schoolgids interesse ontstaat voor onze school, geeft het daltonboek meer informatie over de praktijk van ons daltononderwijs.

Het pedagogisch werkplan

Het pedagogisch werkplan is het documenten voor de opvang waar locatie specifiek beschreven staat hoe we werken en welke afspraken er gemaakt zijn. Het pedagogisch werkplan is ook bedoeld voor ouders die opvang zoeken voor hun kind. Als er door het lezen van het pedagogisch werkplan interesse ontstaat voor ons kindcentrum, geeft het daltonboek meer informatie over de praktijk van ons daltononderwijs op de opvang.

Hoofdstuk 2: Daltononderwijs

2.1. De geschiedenis van daltononderwijs

Het daltononderwijs is gebaseerd op het gedachtegoed van Helen Parkhurst (1886-1973) en bestaat al sinds het begin van de twintigste eeuw (Nederlandse Dalton Vereniging, 2025). Parkhurst zoekt in haar onderwijs aan de Children's University School in New York en de Public High School in Dalton (van dat plaatsje in de Verenigde Staten komt dus de term 'daltononderwijs') de balans tussen de maatschappelijke eisen die aan het onderwijs worden gesteld en de persoonlijke doelen van leerlingen.

Helen Parkhurst

Parkhurst voerde een individuele benadering in, waarbij de leerlingen werken aan taken, zelf keuzes maken en samenwerken met elkaar en met de onderwijzer. Samengevat gaat het haar om het kind een stem te geven in zijn eigen ontwikkeling (Berends, 2011). In de jaren daarna ontwikkelde zij deze manier van onderwijs verder. Ze schreef boeken, krantenartikelen en bracht ingesproken grammofonplaten uit. Vanuit verschillende landen ontstond daardoor belangstelling in haar gedachtegoed, wat ertoe leidde dat er wereldwijd verschillende daltonscholen werden opgericht. Parkhurst heeft nooit voorgeschreven hoe onderwijs precies ingericht moet worden. Op daltonscholen denken leraren zelf en gezamenlijk na over het beste onderwijs voor hun leerlingen, in hun tijd en hun omstandigheden. Als leidraad gebruiken daltonscholen in Nederland de vijf kernwaarden die de Nederlandse Dalton Vereniging (NDV) heeft ontwikkeld, afgeleid uit de ideeën van Parkhurst.

2.2 De vijf kernwaarden van daltononderwijs

Vrijheid en verantwoordelijkheid

"Freedom and responsibility together perform the miracle" (Parkhurst)

Vrijheid is noodzakelijk om eigen keuzes te kunnen maken en eigen wegen te vinden. Vrijheid in het daltononderwijs is de gelegenheid krijgen om het taakwerk zelf te plannen en organiseren. Dit doen zij binnen gestelde grenzen, zoals de tijdslimiet, de werkafspraken en geldende schoolregels. Een leerling leert verantwoordelijkheid te dragen voor zichzelf en zijn omgeving, als zijn omgeving daarvoor de ruimte en mogelijkheden biedt. Maar vrijheid betekent niet dat alles zomaar kan en mag. Het is de taak van de leraar om iedere leerling een structuur te bieden om vrijheid binnen grenzen te hanteren (Nederlandse Dalton Vereniging, 2025).

Op Dalton Kindcentrum De Tweemaster leren we kinderen zelf hun dag-, week-, keuze- en periodetaken in te plannen en organiseren. Ze krijgen de vrijheid om zelf de volgorde van taken te bepalen, een werkplek te kiezen, te kiezen voor zelfstandig of samenwerken, zelf de hulpmiddelen te pakken en zelf hun werk te beoordelen. De kinderen zijn verantwoordelijk voor hun eigen werk en de medewerkers geven hen het vertrouwen dat dit lukt binnen de grenzen die zijn gesteld voor de kinderen of groep.

Effectiviteit

"Dalton is een "Efficiency measure" (Parkhurst)

Het daltononderwijs is gericht op een effectieve inzet van tijd, menskracht en middelen om de onderwijsdoelen te behalen. Juist omwille van effectiviteit geven daltonleraren leerlingen verantwoordelijkheid. Als leerlingen een taak krijgen, waar zij verantwoordelijkheid voor dragen en die ze in vrijheid zelf plannen en uitvoeren, dan is het onderwijs veel effectiever dan stilzit- en luisteronderwijs (Nederlandse Dalton Vereniging, 2025).

Op Dalton Kindcentrum De Tweemaster zien we effectiviteit als het 'denkvermogen' om te onderzoeken hoe de opdracht het beste uitgevoerd kan worden. Er wordt een plan met succescriteria opgesteld. We reflecteren tussentijds of de middelen zo effectief mogelijk worden ingezet en stellen indien nodig het plan bij. We bieden kinderen diverse organisatorische hulpmiddelen om effectief werken mogelijk te maken.

Zelfstandigheid

"Experience is the best and indeed the only real teacher" (Parkhurst)

Zelfstandigheid op een daltonschool betreft het doelgericht werken aan een taak en tijdens dit leerproces hulp te zoeken als problemen zich voordoen. Deze manier van werken stimuleert het probleemoplossend denken. De keuzevrijheid dwingt een leerling tot het nemen van zelfstandige beslissingen die voor hem effectief en verantwoord zijn (Nederlandse Dalton Vereniging, 2025).

Op Dalton Kindcentrum De Tweemaster bieden de medewerkers opdrachten aan die de zelfstandigheid bevorderen. We zorgen voor een voorspelbaar dagritme en reiken stappenplannen aan. In het zelfstandig werken zit een opbouw, in lagere groepen wordt de vaardigheid bewust geoefend, in hogere groepen kunnen onze kinderen zelfstandig hun werk

maken. Wanneer kinderen dit lastig vinden, geven de medewerkers aanwijzingen, zodat ze het uiteindelijk ook zelf kunnen.

Samenwerking

"The school functions as a social community" (Parkhurst)

Het kunnen samenwerken is een belangrijke vaardigheid in de maatschappij. Leerlingen werken samen met leraren en medeleerlingen en leren daardoor elkaar te helpen, naar elkaar te luisteren en respectvol met elkaar om te gaan. Daarbij kan het verwerven van kennis en vaardigheden in samenwerking met anderen het leren vergemakkelijken (Nederlandse Dalton Vereniging, 2025).

Dalton Kindcentrum De Tweemaster is een leefgemeenschap waar kinderen, ouders, externen en medewerkers samen leven, werken en leren. In ons onderwijs creëren we structureel situaties waarin kinderen elkaar nodig hebben. We leren de kinderen hoe zij op een positieve manier met elkaar kunnen samenwerken en reflecteren gezamenlijk op het proces. Ook de medewerkers werken structureel met elkaar samen in leerteams, waarbij zij gezamenlijk werken aan het verbeteren van de onderwijskwaliteit.

Reflectie

"I would be the first to hear welcome criticism" (Parkhurst)

Reflectie is nadenken over je eigen gedrag en je eigen werk. Na het afronden van een taak wordt naast een feitelijke beoordeling over het product, ook gereflecteerd op het proces. In zulke gesprekjes wordt bijvoorbeeld aandacht geschonken aan het feit waarom een kind steeds de rekenopgaven in de weektaak vooraf moeilijker inschat dan ze (achteraf) blijken te zijn (Nederlandse Dalton Vereniging, 2025).

Op Dalton Kindcentrum De Tweemaster reflecteren wij op leerling-, medewerker- en schoolniveau. We reflecteren met de kinderen op de effectiviteit tijdens het plannen, zelfstandig leren en samenwerken. Ook iedere medewerker reflecteert op zijn/haar (onderwijs)praktijk en professioneel handelen. Ook op schoolniveau vindt reflectie over de kwaliteit van het daltononderwijs voortdurend plaats.

2.3. Beleid omtrent het daltononderwijs op Dalton Kindcentrum De Tweemaster

De kwaliteit van ons daltononderwijs

Dalton Kindcentrum De Tweemaster is gestart met daltononderwijs in 2005. De laatste visitatie van de Nederlandse Dalton Vereniging (NDV) vond plaats in 2022. Daaruit zijn bruikbare adviezen gekomen die de school ter harte neemt. Deze adviezen hebben betrekking op de kernwaarde 'Vrijheid en verantwoordelijkheid' en de zelfreflectie van de school. In november 2025 zal de NDV opnieuw een visitatie uitvoeren om de kwaliteit van ons daltononderwijs te beoordelen.

Het team als daltonprofessionals

Om goed daltononderwijs te realiseren, is het van belang dat het team geschoold is. Alle teamleden dienen hun daltoncertificaat te behalen binnen de eerste drie jaar dat zij werkzaam zijn op Dalton Kindcentrum De Tweemaster. De afspraken hierover staan vastgelegd in een dalton opleidingsplan. Teamleden die het certificaat behaald hebben, blijven hun kennis aanvullen. Daarbij staat daltononderwijs regelmatig op de agenda tijdens leerteambijeenkomsten en studiedagen.

Naast het opleiden van onze medewerkers, streven we ernaar dat ieder teamlid de 'daltonattitude' uitstraalt. Dalton is namelijk geen vak, maar 'Dalton is a way of living' (Parkhurst, 1926). Wat wij van onze kinderen verwachten, verwachten wij ook van onze medewerkers.

Kenmerken van deze daltonattitude zijn:

- Oplossingsgericht kijken naar problemen die zich voordoen;
- Actief de samenwerking opzoeken met kinderen, collega's, ouders/verzorgers en externen;
- Verantwoordelijkheid dragen voor het eigen werk, binnen de beschikbare vrijheid en gestelde kaders;
- Voortdurend reflecteren op het eigen handelen en dat van het (leer)team, ter verbetering van de kwaliteit.

De rol van de daltoncoördinatoren

Op Dalton Kindcentrum De Tweemaster zijn vier medewerkers aangesteld als daltoncoördinator. Samen met het MT coördineren en bevorderen zij de daltonontwikkeling van het kindcentrum.

- *De daltonvisie levend houden:* De daltoncoördinatoren agenderen dalton regelmatig tijdens leerteams en studiedagen en in communicatie richting ouders en externen.

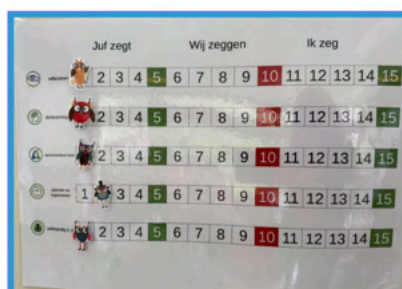
- *Zicht houden de landelijke ontwikkelingen ten aanzien van dalton:* Contact onderhouden met de NDV, de school vertegenwoordigen tijdens landelijke bijeenkomsten en contact onderhouden met daltoncoördinatoren van andere daltonscholen.
- *Zicht houden op de doorgaande lijn en consistentie van het daltononderwijs:* Zicht op de uitvoering van het daltononderwijs binnen de school. Denk aan: het klassenmanagement, MijnRapportfolio en de doorgaande 'competentielijn Leren denken en leren'. Dit doen zij bijvoorbeeld door het uitvoeren van groepsbezoeken.
- *Verbeteringen coördineren en afspraken borgen:* De daltoncoördinatoren presenteren onderbouwde verbetervoorstellen aan het Breed-MT, denken mee over de doelen in het schooljaarplan, evalueren beleidsdocumenten en updaten jaarlijks het daltonboek.

De competentielijn binnen ons daltononderwijs

Om te zorgen voor een doelgericht en samenhangend aanbod van ons daltononderwijs, gebruiken wij de 'competentielijn Leren denken en leren' (Aumac Onderwijsadvies & Van Leeuwarden Training en Advies, 2021). De doelen staan in hoofdstuk 3 beschreven. We leren de competenties aan middels het zogenoemde 'aanleerspel'. Het aanleerspel is zichtbaar in de klas. Dagelijks wordt tijdens twee momenten op de dag aandacht besteed aan deze doelen. Wanneer 80% van de kinderen het doel behaald heeft, gaat het aanleerspel één stap vooruit in de betreffende categorie. Wanneer alle categorieën vijf stappen vooruit zijn, is de ronde behaald en wordt dit succes gevierd met een groepsbeloning. Per halfjaar worden er drie rondes gespeeld. In de eerste ronde doet de medewerker veel voor, in de tweede ronde doen de kinderen het samen met elkaar en de medewerker en in de laatste ronde oefenen de kinderen zelfstandig. We houden per leerling de groei in competentieniveau bij door het invullen van een nulmeting en vervolgmetingen. De medewerkers begeleiden de kinderen door bewust te handelen. De wel/niet-lijsten van Aumac Onderwijsadvies (2021) geven hen inzicht in het handelen dat helpt bij het aanleren van de competenties. Zo is het aan de medewerker om niet direct een passende oplossing aan te dragen tijdens het aanleren van 'zelfstandig problemen oplossen'.

onderbouw

middenbouw

bovenbouw

Hoofdstuk 3: Daltononderwijs in de praktijk: 'De hele dag dalton'

In dit hoofdstuk leest u hoe Dalton Kindcentrum De Tweemaster praktisch vormgeeft aan het daltononderwijs. Dalton is geen lesactiviteit, dalton is een leefwijze die terugkomt in het gehele onderwijs. Op Dalton Kindcentrum De Tweemaster is ieder moment van de dag dalton. Om inzicht te geven, hebben we elk onderdeel steeds onder de meest passende kernwaarde geplaatst. Hoewel de meeste onderdelen ook raakvlakken hebben met andere kernwaarden.

3.1 Kernwaarde Vrijheid en verantwoordelijkheid

De kernwaarde 'Vrijheid en verantwoordelijkheid' koppelen we voornamelijk aan het 'Plannen en organiseren' van de taken.

Dag-, week-, keuze- en periodetaak

- *Dagtaak*: Taak die op een specifieke dag gemaakt moet worden.
- *Weektaak*: Verplichte taak die door de leerling gepland wordt en aan het eind van de week afgerond moet zijn.
- *Keuzetaak*: Taak waarbij de leerling zelf mag aangeven wat hij/zij nog wil leren, in overleg met de medewerker. De motivatie voor leren neemt toe wanneer de leerling zelf keuzes kan maken.
- *Periodetaak*: Taak waaraan langer dan één week gewerkt mag worden.

Taken groep 1 en 2:

In groep 1 werken de kinderen met een dagtaak die zij plannen op het planbord. De kinderen plannen hun taken wekelijks zelf in (elke dag 1 taak). In groep 1 doen zij dit nog samen met de medewerker, in groep 2 plannen de kinderen zo veel mogelijk zelf in.

Groep 1: 3 verplichte taken die wekelijks wisselen en 2x kiezen op het kiesbord.

Groep 2: 4 verplichte taken die wekelijks wisselen en 1x kiezen op het kiesbord.

Taken groep 3 t/m 5:

In groep 3 t/m 5 krijgen de kinderen wekelijks de takenkaart (zie Bijlage 1). Er zit opbouw in de versie (papier of digitaal via Klasseplan) en de mate van zelfstandigheid die is vereist. Kinderen schrijven zelf hun keuzetaak op. Dagelijks is er 3x 30 minuten tijd om aan de takenkaart te werken. Na het uitvoeren van de taken wordt er geëvalueerd d.m.v. een smiley (papier) of sterren (Klasseplan). Ook wordt aangegeven of de taak zelfstandig (één smiley) of samen (twee smileys) is uitgevoerd.

De keuzetaak is in de middenbouw de 'keuzekast'. Kinderen pakken zelf een kaartje en het benodigde materiaal en gaan naar de gekozen werkplek (hal of klas). Elke groep werkt een half uur per week allemaal met de keuzekast en extra wanneer de kinderen klaar zijn met de dag- en weektaak.

	Groep 3	Groep 4	Groep 5
Versie	Papier	Papier	Klasseplan
Inplannen	Met leerkracht samen	Leerling	Leerling
Taken	Dag-, week- en keuzetaak (keuzekast)	Dag-, week-, en keuzetaak (keuzekast)	Dag-, week- en keuzetaak (keuzekast)
Volgorde	Eigen keuze	Eigen keuze	Eigen keuze
Reflectie	Smiley	Smiley	Sterren

Taken groep 6 t/m 8:

In groep 6 t/m 8 krijgen de kinderen hun takenkaart digitaal via Klasseplan en plannen op maandag hun weektaak, keuzetaak en periodetaak in. De periodetaak wordt door de medewerker gekozen en betreft een opdracht waar langer dan één week aan gewerkt kan worden. Denk aan: een spreekbeurt voorbereiden, een thema-opdracht of de eindproduct van het taalblok (prentenboek schrijven, een toneelstuk oefenen). De kinderen plannen zelf twee keuzetaken in:

- Eén taak gericht op iets in de leerstof dat je nog lastig vindt (hiaten). Hieraan wordt minimaal 30 minuten per week gewerkt.
- Eén taak die aansluit bij de interesse van de leerling. Denk aan 'een presentatie maken over zeehonden' of 'een maquette maken voor een nieuwe speeltuin'. Ook hieraan wordt minimaal 30 minuten per week gewerkt.

Voorbeeld taken groep 6 t/m 8		
<u>Weektaak 1</u>	<u>Weektaak 2 (gedifferentieerd)</u>	<u>Periodetaak</u>
1) Nieuwsbegrip WS 2) Redactiesommenoefenen.nl 3) Software methode taal (ws) op eigen niveau A,B,C 4) Software methode spelling 5) Schrijven 1 blz.	1) Nieuwsbegrip Leesles 2 2) Topomaster 3) Dictwee spelling 4) Toepassingslessen spelling 5) Woordenschatkaartjes methode	Hiaten (eigen keuze) Interesses (eigen keuze) Thema Verrijking spelling? Verrijking rekenen Eindproduct taal

Toelichting verplichtingen

Gekeken naar uitstroomniveau (groep 7 + 8):

Iedereen:	Verplicht 1 af*
Gemiddeld presterende leerling:	Verplicht 1 af + 1 opdracht van verplicht 2
Boven gemiddeld presterende leerling:	Verplicht 1 en verplicht 2 af
Plussers:	Weektaak 3 extra opdracht kiezen

Een leerkracht bepaalt zelf wat er op de weektaak komt te staan en zorgt er hierbij voor dat iedereen van een optimaal aanbod kan genieten. Dit betekent dat bijvoorbeeld Topomasters niet alleen bij weektaak 2 genoteerd kan worden, maar ook bij weektaak 1 aan bod moet komen.

Als een leerling uit eigen beweging meer werk wil maken of snel klaar is met de weektaak dan kan deze leerling ook werk maken uit weektaak 2 + 3

Planbord

In groep 1 t/m 3 gelden de volgende afspraken m.b.t. het planbord:

- Op het planbord staan de dagtaken, op minimaal twee niveaus aangeboden. De medewerker stimuleert de leerlingen het niveau in de zone van naaste ontwikkeling te proberen. In het eerste halfjaar van groep 1 zijn de dagtaken vrijwillig, halverwege groep 1 worden de dagtaken een verplichting.
- De herkenbare pictogrammen en afbeeldingen op het planbord laten de kinderen in één oogopslag zien bij welke categorie de taak hoort. Op het digibord zijn dezelfde afbeeldingen te zien met het specifieke doel van de opdracht(en).
- Op vrijdag worden de taken van de daaropvolgende week uitgelegd en plannen de kinderen op welke dag/dagen ze de taken willen uitvoeren. De kleur van de magneten laat zien voor welke dag/dagen gekozen is. De kinderen hangen een tweede magneet achter de taak met de kleur van de dag waarop de taak daadwerkelijk is uitgevoerd. Zo zien zij of hun taak op het geplande moment (of later) is uitgevoerd.
- Binnen = beginnen: Bij binnenkomst kijken de kinderen naar hun planning en pakken zelf de materialen die ze nodig hebben. Specifieke materialen zijn op een vaste plek te vinden.
- Geen taak op de planning? Dan kiezen de kinderen bij binnenkomst een activiteit van het kiesbord (op digibord).
- Halverwege het speel-/werkmoment verschijnt het stappenplan op het digibord: Taak af? Dan ruimen de kinderen zelf op, verwijderen het magneetje van de dag en kiezen ontwikkelingsmateriaal uit de kast.

Planbord onderbouw

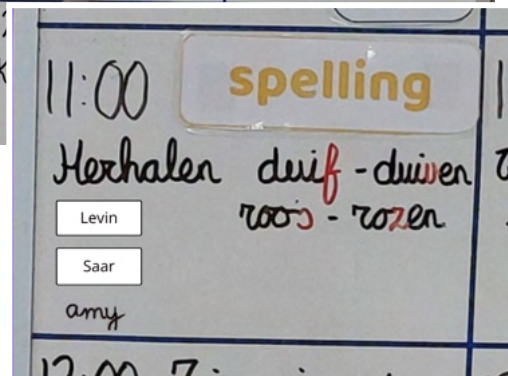
In groep 4 t/m 8 gebruikt elke groep dezelfde planbordkaarten en hanteert dezelfde afstandsmaten (formaat landscape: 86x116 cm, bovenste rij: 23x6 cm, vakjes: 23x16 cm). In combigroepen worden twee borden gebruikt: voor iedere groep één.

Op het planbord is zichtbaar (zie afbeelding):

- Alle dagen van de schoolweek, met dagkleur en datum.
- De basisvakken (rekenen, taal, spelling en begrijpend lezen) staan op chronologische volgorde weergegeven. Eén vak blijft over voor overige belangrijke vakken (denk aan: thema, spreekbeurt etc.). De pauzetijden staan op de papieren weektaak of Klasseplan.
- Bij twee momenten per dag hangt een daltonpictogram. Dan worden middels het aanleerspel de doelen ingeoeft van de 'competentielijn Leren denken en leren'.
- Per vak staat het instructie tijdstip en een korte omschrijving van het lesdoel genoteerd. Als er geen specifiek doel is, leest de leerling op de weektaak of in Klasseplan welke les of bladzijden er gemaakt moeten worden.
- Het kaartje 'groepsinstructie' geeft aan dat de instructie voor iedereen verplicht is. Bij andere instructies is zichtbaar wie deelnemen door:
  - De leerling heeft zelf zijn/haar naamkaartje opgehangen bij de instructie (elk kind krijgt 10 naamkaartjes in de letterbak, een soort opbergbox met vakjes die voor in de klas staat).
  - De medewerker heeft de naam van een leerling handgeschreven genoteerd op het whiteboard bij de instructie (de medewerker noteert in het logboek van Klasseplan welke kinderen instructie hebben gehad, wat het effect hiervan was en de eventuele vervolgactie).

29-09 maandag	30-09 dinsdag	01-10 woensdag	02-10 donderdag	03-10 vrijdag
09:00 rekenen Getallen t/m 1000 groepsinstructie	09:15 rekenen Getallen t/m 1000	08:45 Start kinderboekenweek	09:00 Schrijver in de klas	09:15 rekenen Schaduwtoets
11:00 spelling Herhalen duif - duiven roos - rozen	11:30 taal Waar vind je verhalen?	12:40 rekenen Getallen t/m 1000 op de getallenlijn groepsinstructie	10:30 rekenen Getallen t/m 1000 op de getallenlijn	10:30 spelling jarig en vrolijk
13:00 Zien in de klas	13:00 spelling Hoe klinkt de suija? groepsinstructie			

Planbord groep 4 t/m 8

Huishoudelijke taken

Het is belangrijk dat kinderen leren verantwoordelijkheid te dragen voor hun eigen lokaal, het kindcentrum en de omgeving. Daarom werken we binnen het kindcentrum met huishoudelijke taken. Groep 1 t/m 8 werkt met een takenwiel (zie afbeelding) waar huishoudelijke taken op vermeld staan. Bij elke taak staat door welke kinderen ze uitgevoerd moeten worden.

Voorbeelden van taken zijn: vloer vegen, kasten opruimen, stoelen op tafel, materialen uitdelen. Bij de groepen 1-2 zijn er ook elke dag twee daghulpjes die de medewerker mogen helpen. Ook bij de opvang wordt er gewerkt met huishoudelijke taken. Bij de kinderen op het kinderdagverblijf, peutergroepen, en de buitenschoolse opvang wordt dit geleidelijk opgebouwd.

Takenwiel

Rondleidingen

We geven verantwoordelijkheid aan onze kinderen door nieuwe ouders door ons Kindcentrum rond te leiden. Per bovenbouwgroep (6 t/m 8) zijn vier kinderen hiervoor 'opgeleid'. Zij mogen dit een aantal keer oefenen en vervolgens gaan overdragen aan hun klasgenoten, zodat uiteindelijk steeds meer kinderen de rondleiding kunnen geven.

Leerlingenraad

Jaarlijks worden er uit alle groepen 5 t/m 8 twee vertegenwoordigers gekozen voor de leerlingenraad (elk jaar verschillende kinderen). In de hal staat een brievenbus waarin kinderen hun naam kunnen doen indien zij zich verkiesbaar willen stellen. De leerlingenraadvergadering vindt zes keer per jaar plaats. Een leerling uit groep 8 is voorzitter en er wordt om beurten genotuleerd. De kinderen lichten de besluiten toe in hun eigen klas. De medewerkers, de ouderraad en de medezeggenschapsraad worden via het verslag ook geïnformeerd. Ouders worden d.m.v. de nieuwsbrief met een kort verslagje geïnformeerd.

De leerlingenraad heeft als doel :

- De betrokkenheid van de kinderen te vergroten;
- De verantwoordelijkheid voor schoolse zaken en actief burgerschap te bevorderen;
- De kinderen laten ondervinden wat realistisch en haalbaar is;
- Kinderen laten weten dat ze een stem hebben binnen de school;
- De kinderen spelenderwijs kennis te laten maken met democratische beginselen.

De leerlingenraad is een platform ván kinderen vóór kinderen. De leerlingenraad is er om mee te denken, praten, overleggen, beslissen over wat er op school en in de klas gebeurt. De raad baseert zich daarbij op de ideeën, voorstellen, vragen, moeilijkheden en klachten van alle kinderen. Daarnaast bepaalt de school (directie, medewerkers) mede de agenda van de leerlingenraad. Thema's voor de leerlingenraad kunnen bijvoorbeeld zijn:

- De sfeer op school bespreken en verbeteren;
- De tevredenheid over (veranderingen in) de manier van lesgeven bespreken;
- Het gebruik van de speelplaatsen bespreken;
- Evenementen organiseren in samenwerking met de evenementencoördinator;
- Initiatief nemen voor een actie in het kader van Actief Burgerschap, bijvoorbeeld een actie voor het milieu in en rond de school opzetten.

Vrijheid en verantwoordelijkheid bij onze opvanglocaties

Op onze opvanglocaties (KDV, Peutergroep, VSO/BSO) hechten wij veel waarde aan kinderopparticipatie. Dit is meer dan alleen meedenken en praten, maar ook meedoen!

0-4 jaar: Peutergroep en kinderdagverblijf: De kinderen denken mee in het opbouwen en bedenken van een nieuw thema. We richten samen de themahoek in en kinderen worden actief bevraagd op wat zij denken dat er nog meer kan worden toegevoegd. Welke materialen hebben we nodig? Hoe komen we daaraan? We stimuleren kinderen om zelf een oplossing te bedenken.

4-12 jaar: VSO en BSO:

De kinderen hebben een rol in de dagelijkse organisatie van de groep. Bij alles stellen we ons de vraag: Wat kunnen de kinderen hierin zelf doen? En hoe kunnen we de kinderen hierin nog een stap verder laten meedenken en meedoen? Zo sluiten we aan bij de ontwikkelbehoefte en interesses. We zien de vrijheid en verantwoordelijkheid terug tijdens verschillende momenten:

- **Fruitmoment:** Kinderen dragen verantwoordelijkheid met een groepje voor het schillen en klaarzetten van het fruit. Kinderen mogen zelf aangeven als ze deze taak op zich willen nemen.
- **Aanbod:** Kinderen denken actief mee in het aanbod en thema's op de BSO en wat daarvoor nodig is. We stimuleren kinderen om in deze processen zoveel mogelijk zelf te doen en bieden kinderen de mogelijkheid om zelf keuzes te kunnen maken. Ideeën van kinderen en de pedagogisch medewerkers worden meegenomen in de activiteitenplanning.

Competentielij passend bij de kernwaarde: Vrijheid en Verantwoordelijkheid

Voor de kernwaarde 'Vrijheid en verantwoordelijkheid' maken we gebruik van de 'competentielij Plannen en organiseren' (Aumac Onderwijsadvies & Van Leeuwarden Training en Advies, 2021).

Competentielij Plannen en organiseren - Passend bij de kernwaarde: Vrijheid en verantwoordelijkheid (Aumac Onderwijsadvies & Van Leeuwarden Training en Advies, 2021)		
Peuters (2 tot 4 jaar) - Competentieniveau 1	Groep 1 - Competentieniveau 2	Groep 2 - Competentieniveau 3
<ul style="list-style-type: none"> - Wijst aan waar hij moet beginnen; - Voert een simpele enkelvoudige taak tot het einde uit; - Gebruikt de materialen op de juiste manier; - Weet waar de materialen staan en helpt mee met opruimen; - Kunnen een keuze maken op een (digitaal)planbord aan de hand van de afspraken bij het planbord; - Weet wanneer hij mag wisselen van keuze. 	<ul style="list-style-type: none"> - Kijkt in de grote of kleine kring hoe de leerkracht een taak aanpakt en neemt deze aanpak over; - Kan vertellen wat hij gaat doen; - Begint na de uitleg met zijn opdracht; - Werkt systematisch volgens plan; - Ruimt zelfstandig (speel)materialen op; - Pakt materiaal dat onmisbaar is voor een taak, de rest laat hij liggen. 	<ul style="list-style-type: none"> - Weet welke materialen hij nodig heeft voor een opdracht; - Plant zelf twee of drie opdrachten en houdt zich daar aan bij de uitvoering; - Bepaalt zelf in welke volgorde hij opdrachten uitvoert; - Leest van het (digi)bord, planner of taakkaart wat en hoeveel hij moet doen.
Groep 3 - Competentieniveau 4	Groep 4 - Competentieniveau 5	Groep 5 - Competentieniveau 6
<ul style="list-style-type: none"> - Organiseert zijn spullen voor de komende opdracht binnen de gestelde tijd; - Plant zelfstandig meerdere opdrachten achter elkaar op een dagdeel; - Kan (indien nodig) aangeven wanneer hij hulp nodig heeft bij het plannen; - Kiest uit de geboden manieren om een opdracht aan te pakken de beste manier voor zichzelf. 	<ul style="list-style-type: none"> - Organiseert zijn spullen voor de komende opdracht binnen de gestelde tijd (voor of na het werken); - Plant zelfstandig meerdere opdrachten achter elkaar op een dag; - Kan een reële inschatting maken hoeveel opdrachten hij binnen een bepaalde tijd kan maken; - Maakt een plan van aanpak om een probleem op te lossen (hoe, met welke materialen, met wie, wanneer, enz..). 	<ul style="list-style-type: none"> - Nemen in hun weektaak op wat ze de komende twee dagen moeten maken (minimaal 1 vak); - Houdt zich aan de door zichzelf gestelde tijd bij een opdracht aan de hand van zijn takenkaart; - Houdt middels zijn takenkaart het overzicht van wat en wanneer af moet zijn (minimaal 1 vak).
Groep 6 - Competentieniveau 7	Groep 7 - Competentieniveau 8	Groep 8 - Competentieniveau 9
<ul style="list-style-type: none"> - Nemen in hun weektaak op wat ze de komende week moeten maken (minimaal 2 vakken); - Houdt zich aan de door zichzelf gestelde tijd bij een opdracht aan de hand van zijn takenkaart; - Past zijn planning (indien nodig) aan voor de andere helft van de week (minimaal 2 vakken); - Stelt prioriteiten op zijn planner wanneer er meerdere dingen moeten gebeuren. 	<ul style="list-style-type: none"> - Nemen in hun weektaak op wat ze de komende week moeten maken (minimaal 3 vakken); - Noteren op het planbord wanneer ze deelnemen aan de instructie (minimaal 3 vakken); - Maakt een huiswerkplanning in de agenda voor een tot twee weken; - Houdt bij de uitvoering van zijn planning rekening met eerdere ervaringen. 	<ul style="list-style-type: none"> - Stelt een realistische planning op en houdt rekening met activiteiten binnen en buiten het kindcentrum; - Kan zichzelf bijsturen in de tijdsplanning; - Benoemt realistische doelen en neemt de benoemde doelen in de planning mee; - Past de (leer)omgeving aan zodat het past bij het uitvoeren van de planning en het behalen van de doelen; - Houdt in de gaten of doelen van de taak worden bereikt; - Gebruikt de tijd effectief om de taak uit te voeren.

3.2 Kernwaarde Effectiviteit

Daltononderwijs maakt van kinderen als het ware 'ondernemers', die verantwoordelijkheid dragen voor het schoolwerk, hun eigen werk, dat ze in vrijheid en vaak samen met anderen uitvoeren. Hierbij is een voorwaarde dat er duidelijke afspraken gelden over de randvoorwaarden, waaronder de beschikbare tijd, ruimte en materialen. Daarnaast doet effectief werken een beroep op het denkvermogen van kinderen: het werken volgens een plan, dat gedurende het proces kan worden bijgesteld om uiteindelijk het doel te behalen.

Binnen = beginnen

In onze school geldt deze afspraak. Bij binnenkomst in het lokaal kijkt iedere leerling op het planbord (groep 1/2), de weektaak (groep 3/4) of Klasseplan (groep 5 t/m 8) welke taken hij/zij heeft gepland en gaat aan de slag. Zo wordt de onderwijstijd effectief gebruikt.

Beschikbare tijd

Tijd is een abstract begrip. Door middel van de time-timer geven we kinderen inzicht in de hoeveelheid beschikbare werktijd. In sommige situaties gebruiken kinderen een individuele time-timer.

Beschikbare ruimte

In groep 3 t/m 8 zitten de kinderen tijdens de instructies op een vaste plek in het lokaal. Tijdens zelfstandig werktijd, mogen zij kiezen op welke plek zij het werk gaan maken. Zij kiezen de plek afhankelijk van de taak waaraan zij werken: zelfstandig of samen. Als zij geen instructie van de medewerker meer nodig hebben, dan kunnen zij ook kiezen voor een werkplek in de openbare ruimtes: de gangen, de BSO-ruimtes en de hal. De kinderen tekenen zich in en nemen ieder twee gangenkaarten mee, als een soort toegangsbewijs. Lukt het niet om je aan de geldende afspraken te houden? Dan kan elke medewerker een gangenkaart innemen.

FLEXWERKPLEKKEN JE KUNT MIJ VINDEN IN DE:		
HAL	GANG	KLEINE BSO
1.	1.	1.
2.	2.	2.
3.	3.	3.
4.		4.
5.		
6.		

Afspraken werken buiten de klas

1. In de hal werk ik met een spionnenstem.
2. In de hal blijf ik bezig met mijn werk.
3. Als ik klaar ben met mijn werk, ga ik terug naar de klas.
4. Als ik een vraag heb, stel ik hem aan mijn maatje.
5. Als ik in de hal werk, ben ik respectvol naar iedereen.
6. In de bibliotheek werk ik individueel.
7. Ik zit met maximaal vier kinderen aan een tafel en taat de krukken/stoelen staan.
8. Ik heb altijd twee gangkaartjes mee als ik buiten de klas werk.
9. In de bovenbouw BSO werk ik zelfstandig / individueel.
10. In de onderbouw BSO werk ik alleen onder begeleiding.

TWEEMASTER GANGENKAART Groep 6

2 x OEI = DOEI

FLUISTEREN

intekenlijst flexplekken

afspraken flexplekken

gangenkaart

Stemvolume

In elk lokaal hangt de stemvolume thermometer op een zichtbare plek. De medewerker geeft d.m.v. de thermometer per activiteit aan welk stemvolume toegestaan.

1. *Stille stem*: Iedereen is stil.
2. *Spionnenstem*: Je mag fluisteren, op het volume dat alleen jouw buur je verstaat.
3. *Groepjesstem*: Je mag met een zachte stem praten, zodat alleen jouw groepje je verstaat.
4. *Presenteerstem*: Je mag luid praten, zodat de hele klas jou kan verstaan.

Stemvolume thermometer

Effectiviteit bij onze opvanglocaties

Ook op onze opvanglocaties (KDV, Peutergroep, VSO/BSO) hechten wij veel waarde aan het effectief inzetten van onze tijd en middelen.

0-4 jaar: Peutergroep en kinderdagverblijf: We maken gebruik van time-timers om aan te geven hoe lang activiteiten duren. Dit wordt ingezet tijdens momenten als: speelmomenten, jas pakken en opruimen. De kinderen krijgen hierdoor meer besef van tijdsduur.

4-12 jaar: VSO en BSO: Er wordt gebruik gemaakt van verschillende ruimtes: aula, kleine BSO-lokaal, grote BSO-lokaal, schoolplein, beeballveld. De kinderen mogen zelf kiezen waar zij een activiteit gaan doen. De pedagogisch medewerkers houden toezicht. Op het beeballveld is geen toezicht en kan alleen gespeeld worden als het zelfstandigheidscontract is ondertekend.

Competentielijns passend bij de kernwaarde: Effectiviteit

Voor de kernwaarde 'effectiviteit' hanteren wij de categorie 'Denkvermogen' van de 'competentielijns Leren denken en leren' (Aumac Onderwijsadvies & Van Leeuwarden Training en Advies, 2021). We leren kinderen de beschikbare middelen effectief in te zetten en tussentijds hun plan bij te stellen, zodat zij hun doelen kunnen bereiken.

Competentielijns Denkvermogen - Passend bij de kernwaarde: Effectiviteit (Aumac Onderwijsadvies & Van Leeuwarden Training en Advies, 2021)		
Peuters (2 tot 4 jaar) - Competentieniveau 1	Groep 1 - Competentieniveau 2	Groep 2 - Competentieniveau 3
- Luistert en kijkt naar de uitleg/voorlezen;	- Wacht met een vraag tot het aangegeven moment;	- Gebruikt de afgesproken regels om problemen op te lossen;

<ul style="list-style-type: none"> - Stelt (indien nodig)vragen naar aanleiding van de instructie/ voorlezen; - Geeft aan wanneer hij een probleem heeft; - Weet wanneer de medewerker beschikbaar is voor hulp en wanneer niet; - Lost met aansturing van de medewerker materiaal problemen op. 	<ul style="list-style-type: none"> - Houdt zich aan de regels voor het zelfstandig werken; - Lost zelf praktische zaken/problemen op; - Praat met anderen over hoe je een probleem kunt oplossen; - Gaat in op een vraag of probleem; - Reageert op vervolgvragen van medewerkers of andere kinderen. 	<ul style="list-style-type: none"> - Praat over wanneer een oplossing goed zou zijn; - Bespreekt wat nodig is voor het uitvoeren van een oplossing en realiseert deze; - Ontdekt tijdens het werken of het probleem is of wordt opgelost; - Vertelt of en hoe een probleem is opgelost.
Groep 3 - Competentieniveau 4	Groep 4 - Competentieniveau 5	Groep 5 - Competentieniveau 6
<ul style="list-style-type: none"> - Neemt twee minuten de tijd om in te schatten of het kind na de uitleg alle taken kan maken en zet anders zijn dobbelsteen op het vraagteken; - Noemt bij enkele soorten problemen (rekenen-, sociaal- of ontwerp- problemen) de stappen om tot een oplossing te komen; - Kan bepalen welke bronnen informatie kunnen geven voor het beantwoorden van de vraag. 	<ul style="list-style-type: none"> - Bekijkt het probleem vanuit verschillende kanten (bv functioneel, ethisch); - Verdeelt het probleem in onderdelen en weet wat meer en minder belangrijk is; - Vertelt waaraan de oplossing moet voldoen; - Kan de voor het beantwoorden van een vraag of probleem benodigde informatie verwerven en daaruit een selectie maken; - Voert de oplossing volgens plan uit; - Praat over het resultaat (werkt het, is het goed, kan beter). 	<ul style="list-style-type: none"> - Benoemt dat er problemen van verschillende aard zijn (eenvoudig-complex); - Beschrijft de stappen in een probleem-oplosproces: signaleren, definiëren, analyseren, oplossingen bedenken, kiezen, toepassen en evalueren; - Betreft soortgelijke situaties bij het nader onderzoeken van het probleem; - Maakt een plan van aanpak om een probleem op te lossen en past waar nodig het plan aan.
Groep 6 - Competentieniveau 7	Groep 7 - Competentieniveau 8	Groep 8 - Competentieniveau 9
<ul style="list-style-type: none"> - Onderscheidt mogelijke deelproblemen; - Formuleert criteria voor de oplossing; - Weegt oplossingen tegen elkaar af; - Kiest beargumenteerd een oplossing; - Stelt een meer gedetailleerd plan van aanpak op; - Realiseert een oplossing volgens plan. 	<ul style="list-style-type: none"> - Realiseert een oplossing volgens plan; - Past bewust het plan aan, indien nodig; - Benoemt de kwaliteit van het resultaat (goed/fout, deels opgelost, naar verwachting, voldaan aan criteria, etc.); - Gaat na of (in hoeverre) het probleem is opgelost; - Beschrijft met argumenten het oplossingsproces en benoemt wat een volgende keer beter of anders kan. 	<ul style="list-style-type: none"> - Formuleert een duidelijke en eenduidige probleemstelling of een onderzoekbare vraag; - Onderscheidt de belangen van mensen of groepen en brengt deze in verband met een ingenomen standpunt; - Kan zich verplaatsen in opvattingen, waarden en motieven van anderen en vergelijkt deze met die van zichzelf; - Herkent ingenomen standpunten en vooroordelen; - Onderbouwt in woorden zijn/haar conclusie en legt uit hoe een oordeel tot stand is gekomen; - Onderzoekt hoe de opdracht het beste uitgevoerd kan worden en maakt hiervoor (samen) een plan; - Stelt het plan gedurende het proces voortdurend bij, benoemt eigen en gegeven succescriteria; - Zoekt en onderzoekt bronnen en trekt hieruit conclusies voor het vervolg van het creatieve proces.

3.3 Kernwaarde Zelfstandigheid

Op Dalton Kindcentrum De Tweemaster doen wij een beroep op de zelfstandigheid van de kinderen. De medewerker heeft de rol van begeleider, met als uitgangspunt: 'leer het mij zelf doen'. We leren kinderen ook om zelf problemen op te lossen die zich tijdens het zelfstandig werken voordoen.

Dagritme en kleuren

We gebruiken een aantal hulpmiddelen om de zelfstandigheid te bevorderen. In alle groepen hangt er een dagritme om aan te geven wanneer iets plaatsvindt. De dagritmekaarten hangen op chronologische volgorde. Per activiteit verschuiven de hulpjes de knijper. Bij twee momenten per dag hangt een daltonpictogram. Dan worden middels het aanleerspel de doelen ingeoeffend van de 'competentielijst Leren denken en leren'.

Vanaf groep 4 staan de vaste instructietijden weergegeven op het planbord. Met een pictogram wordt aangegeven of er sprake is van een groepsinstructie of een instructie voor een deel van de kinderen. Wanneer er geen instructie wordt gegeven, wordt er gewerkt aan de taken. We gebruiken schoolbreed dezelfde dagkleuren: **maandag**, **dinsdag**, **woensdag**, **donderdag**, **vrijdag**.

Omgaan met uitgestelde aandacht

Door kinderen te leren omgaan met uitgestelde aandacht, leren zij zelf een manier te vinden om hun problemen op te lossen. Ze leren hulp aan anderen te vragen, anderen te helpen en door te gaan met een ander gedeelte van de taak terwijl zij wachten op hulp.

In alle groepen geldt:

- Ik probeer problemen eerst zelf op te lossen. Hulp vraag ik aan mijn maatje, daarna aan andere kinderen en als laatste aan de medewerker.
- Ik weet wanneer de medewerker wel en niet beschikbaar is. Daarvoor gebruiken we een stoplicht. Staat het op rood, dan moet mijn vraag even wachten.

In groep 3 t/m 8 gebruiken de kinderen een dobbelsteen tijdens het zelfstandig werken. Deze ligt bij elke leerling op tafel.

- Ik ben aan het werk, stoor mij nu niet.
- Ik wil en kan helpen.
- Ik heb de opdracht nog eens gelezen.
- Ik heb hulp gevraagd in mijn groepje.
- Ik heb toch nog een vraag en wil dat de medewerker mij tijdens de hulpronde helpt.

Zelfcorrectie

Door kinderen zelf hun werk te laten nakijken, krijgen zij directe feedback en inzicht in wat zij zelf kunnen en waarbij zij nog hulp nodig hebben. Vanaf groep 3 kijken de kinderen zoveel mogelijk zelf hun gemaakte opdrachten na. Dit doen we op een vaste plek in het lokaal: de nakijkplek. Op de nakijkplek hangt het stappenplan voor nakijken.

Nakijken doe je zo

Volg altijd de volgende stappen tijdens het nakijken van je eigen werk.

<p style="text-align: center; background-color: #4CAF50; color: white; border-radius: 10px; padding: 5px;">STAP 1</p> <p style="font-size: small;">Kijk je werk na met een groene pen. Zet een krul in de kantlijn als je een hele opdracht goed hebt. Zet een kruisje achter elke fout.</p>	<p style="text-align: center; background-color: #8BC34A; color: white; border-radius: 10px; padding: 5px;">STAP 2</p> <p style="font-size: small;">Neem je werk mee naar je plek en verbeter je fouten. Heb je geen fouten, dan leg je je schrift netjes in de kast.</p>
<p style="text-align: center; background-color: #2196F3; color: white; border-radius: 10px; padding: 5px;">STAP 3</p> <p style="font-size: small;">Kijk je werk opnieuw na. Heb je minder dan 3 fouten, dan ruim je je schrift op in de kast. Heb je nu 3 of meer fouten, dan hang je je naam op op het planbord en doe je je schrift in de inleverbak.</p>	<p style="text-align: center; background-color: #FFEB3B; color: white; border-radius: 10px; padding: 5px;">STAP 4</p> <p style="font-size: small;">Teken je werk af op je takenkaart.</p>

Nakijken doe je zo

Stap 1: Kijk je werk na met een groene pen. Zet een krul in de kantlijn bij elke goede opdracht. Zet een kruisje achter elke fout.

Stap 2: Neem je werk mee naar je plek en verbeter je fouten. Heb je geen fouten, dan leg je je schrift netjes in de kast.

Stap 3: Kijk je werk opnieuw na. Heb je nu minder dan 3 fouten, dan ruim je je schrift op in de kast. Heb je nu 3 of meer fouten, dan doe je je schrift in de inleverbak.

Stap 4: Teken je werk af op je takenkaart.

Zelfstandigheid bij onze opvanglocaties

0-4 jaar: Peutergroep en kinderdagverblijf:

We stimuleren kinderen al op jonge leeftijd tot zelfstandigheid. Taken die we kinderen zo veel mogelijk leren zelf te doen zijn: brood smeren, handen wassen, opruimen, aankleden na slapen, schoenen aan/uit en jas/tas ophangen. Routines zoals het 'handen wassen' oefenen we aan middels een stappenplan. Zodat kinderen het stapsgewijs zelf leren te doen. Ook maken we gebruik van de dagritme kaarten. Dit bouwen we op. Bij het KDV/PSZ werken we nog met concrete dagritme kaarten (foto's van de activiteit). In de kleutergroepen zijn dit pictogrammen, groep 3 heeft naast het pictogram ook een woord en in groep 4 t/m 8 gebruiken we alleen woorden.

Dagritme kaarten KDV/PSZ

Stappenplan handen wassen

4-12 jaar: VSO en BSO: Vanuit het respect hebben voor de zelfstandigheid, eigenheid, wensen en behoefte van ieder kind willen wij in samenspraak met de ouder van het kind afspraken maken over de keuzes die gemaakt kunnen worden om de zelfstandigheid te bevorderen. Met name naarmate het kind ouder wordt, ontstaat de behoefte om zonder toezicht van de groepsleiding

en buiten de hekken op het beeballveld te spelen. Wij leggen deze afspraken schriftelijk vast op het zelfstandigheidsformulier. Dit formulier wordt besproken met de pedagogisch medewerker, de ouder en het kind. Deze afspraken zullen echter altijd binnen de regels van de groep worden gehanteerd.

Competentielijin passend bij de kernwaarde: Zelfstandigheid

We hanteren de categorie 'zelfstandigheid' van de 'competentielijin Leren denken en leren' (Aumac Onderwijsadvies & Van Leeuwarden Training en Advies, 2021).

Competentielijin Zelfstandigheid (Aumac Onderwijsadvies & Van Leeuwarden Training en Advies, 2021)		
Peuters (2 tot 4 jaar) - Competentieniveau 1	Groep 1 - Competentieniveau 2	Groep 2 - Competentieniveau 3
<ul style="list-style-type: none"> - Werkt 5 minuten zelfstandig aan een opdracht bij het doel van de les of activiteit; - Pakt vervolgwerk. 	<ul style="list-style-type: none"> - Zet door wanneer iets niet direct lukt; - Werkt 10 minuten zelfstandig aan een opdracht bij het doel van de les of activiteit; - Lost een klein materiaal probleem op zonder anderen te storen. 	<ul style="list-style-type: none"> - Werkt 20 minuten zelfstandig aan een opdracht(en) bij het doel van de les; - Maakt gebruik van hulp van een medeleerling; - Weet wat hij moet doen als hij vastloopt. (Welke opties hij heeft) - Controleert zijn werk tijdens het zelfstandig werken.
Groep 3 - Competentieniveau 4	Groep 4 - Competentieniveau 5	Groep 5 - Competentieniveau 6
<ul style="list-style-type: none"> - Werkt 30 minuten zelfstandig aan opdrachten op zijn takenkaart; - Lost een probleem op (eventueel met een medeleerling) of laat een probleem over en gaat door met een andere opdracht van zijn takenkaart; - Zet door bij een taak die hij moeilijk vindt of afgeleid is; - Bepaalt met medeleerlingen de zelfstandig werken regels en passen ze dan toe; - Kijkt zijn werk na. 	<ul style="list-style-type: none"> - Werkt 45 minuten zelfstandig aan opdrachten op zijn takenkaart; - Houdt zelf de tijd in de gaten om het geplande werk af te krijgen; - Bepaalt met medeleerlingen de zelfstandig werken regels en passen ze dan toe; - Kijkt het werk van een medeleerling na en bespreekt met een medeleerling welke soorten fouten er zijn gemaakt. (kritisch bewustzijn, strategie fout, klankbeeld) 	<ul style="list-style-type: none"> - Werkt in de gestelde tijd zelfstandig aan de opdrachten op zijn takenkaart en houdt zelf de tijd in de gaten om het af te krijgen; - Kijkt het werk van zichzelf na en verbetert waar nodig; - Zoekt een oplossing als het niet lukt met een taak. (aanwijzingen, onleesbaar, zaken onvindbaar) - Kijkt het werk van een medeleerling na en bespreekt met een medeleerling welke soorten fouten er zijn gemaakt. (kritisch bewustzijn, strategie fout, klankbeeld)
Groep 6 - Competentieniveau 7	Groep 7 - Competentieniveau 8	Groep 8 - Competentieniveau 9
<ul style="list-style-type: none"> - Ze langere tijd door bij het werken ook als hij het moeilijk, niet leuk of afgeleid is; - Reflecteert tijdens het werken op zijn gemaakte werk door na te kijken, verbeteren en te bepalen welke doelen nog geoefend moeten worden. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ze langere tijd in voor werk wat hij moeilijk, niet leuk vindt en als hij afgeleid is; - Reflecteert tijdens het werken op zijn gemaakte werk door na te kijken, verbeteren en te bepalen welke doelen nog geoefend moeten worden. 	<ul style="list-style-type: none"> - Zet door en kijk werk zelf na en verbetert de fouten; - Verwerft de benodigde informatie, ordent en structureert deze en beoordeelt de gevonden informatie op bruikbaarheid; - Stelt betekenisvolle vragen aan medeleerlingen en stelt vast wat er verder nog opgezocht moet worden.

3.4 Kernwaarde Samenwerking

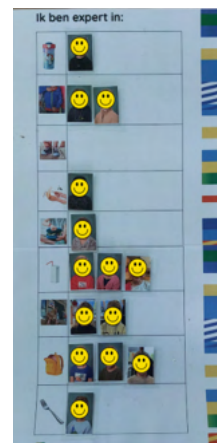
Maatjes

Op Dalton Kindcentrum De Tweemaster heeft elke leerling een maatje in de klas. Als een leerling een vraag heeft, vraagt het eerst zijn/haar maatje om hulp, voordat ze naar andere klasgenoten of de medewerker gaan. In de bovenbouw wordt er soms voor gekozen om de kinderen per vakgebied aan een vast maatje te koppelen.

Experts

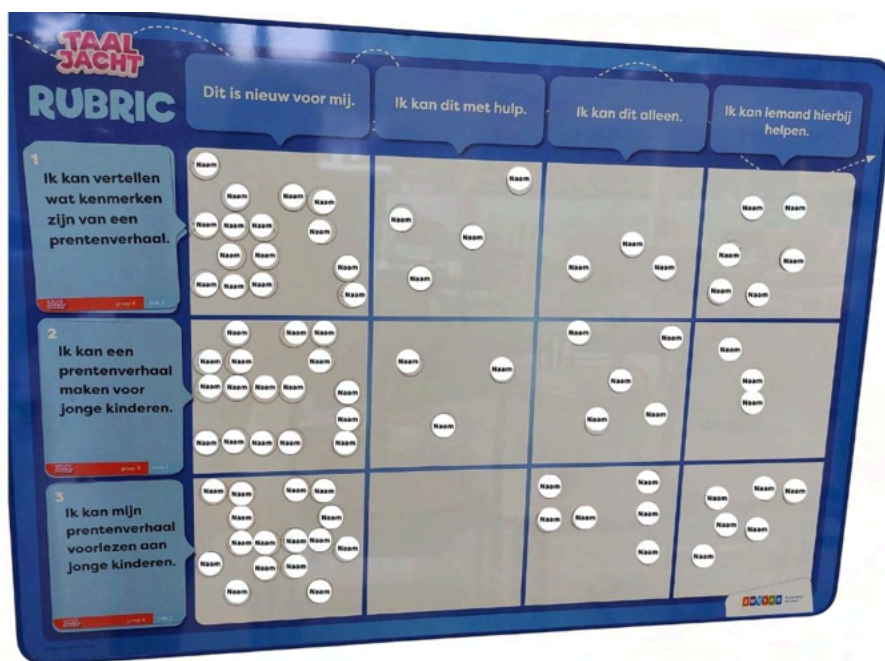
In groep 1 t/m 8 werken we met experts. We leren kinderen hiermee om hulp aan elkaar te vragen en te geven. In groep 1 en 2 doen we dit met een foto, bij doelen als:

- Bekers opendraaien
- Jas dichtritsen
- Veters strikken
- Knippen

Experts onderbouw

In groep 3 t/m 8 doen we dit door de naam op te schrijven bij de vakinhoudelijke doelen. Ook schrijven kinderen hun naam op wanneer zij hulp van een ander willen. Zo weten kinderen aan wie zij hulp kunnen vragen en/of wie zij kunnen helpen.

Rubricbord

Bouw tutoren

In groep 2 t/m 4 wordt gewerkt met Bouw. Dit is een digitaal interventieprogramma dat helpt bij het voorkomen van leesproblemen. Verschillende kinderen in groep 7 en 8 zijn tutor. Zij werken 3x 20 minuten per week met hun maatje in de hal. De tutoren zijn opgeleid en leren hoe zij hun maatje kunnen ondersteunen. Zij leren uitleggen, complimenteren, aanwijzingen geven en geven het goede voorbeeld in het taakgericht bezig zijn in de hal.

Klassenindeling

Om de kinderen zo veel mogelijk ruimte te geven voor samenwerken, zitten de kinderen in groepjes van vier. In enkele gevallen maakt de groepsdynamiek of moeite met routines dat we een andere keuze moeten maken. Dan zetten we de kinderen in een busopstelling, zodat we kunnen werken aan de randvoorwaarden voor samenwerken. We streven ernaar deze interventie slechts kortdurend en in uiterste gevallen toe te passen.

Samenwerking tijdens het taakwerk

We streven ernaar om wekelijks een samenwerkingsopdracht op de weektaak te zetten. Dit is een opdracht waarbij kinderen elkaar nodig hebben om de opdracht uit te kunnen voeren. Denk bijvoorbeeld aan: Dictwee, MSV-spellen, toneellezen, elkaar feedback vragen of een gezamenlijke thema-opdracht, zoals een quiz maken. We leren kinderen hoe zij met elkaar kunnen samenwerken door hen met verschillende rollen te laten oefenen (tijdbewaker, materiaalmeester, stiltekapitein, aanmoediger/complimentgever, gespreksleider en schrijver). Met behulp van rollenkaarten maken we duidelijk welke taken bij deze rollen horen (zie Bijlage 2).

Coöperatieve werkvormen

Coöperatieve werkvormen worden ingezet tijdens verschillende lessen. Zo ook tijdens instructies die we volgens het EDI-model opbouwen. De fase van begeleide inoefening gaat als volgt op: ik → wij → jullie → jij. Tijdens de jullie-fase worden coöperatieve werkvormen ingezet. In bijlage 2 staan de werkvormen beschreven die wij veel gebruiken (Coöperatief leren in beeld, z.d.) De medewerkers laten deze kaarten zien ter verduidelijking en/of hangen deze op het planbord wanneer deze wordt aangeboden.

Samenwerking bij onze opvanglocaties

Ook op onze opvanglocaties (KDV, Peutergroep, VSO/BSO) laten we kinderen veel met elkaar samenwerken.

0-4 jaar: Peutergroep en kinderdagverblijf: We stimuleren het samen spelen in de hoeken en leren kinderen hoe zij samen een spel kunnen spelen. We organiseren activiteiten waarbij kinderen met elkaar samen kunnen spelen. We stimuleren dat kinderen elkaar helpen en elkaar om hulp vragen. Zo helpen kinderen elkaar met het aantrekken van hun jas of samen materialen opruimen.

4-12 jaar: VSO en BSO:

Bij de VSO/BSO zijn er veel momenten waarop kinderen zelf hun tijd mogen indelen. Ze mogen kiezen voor zelf of samen spelen. Wij stimuleren kinderen om samen met elkaar te spelen en leren hen hoe zij dit kunnen doen. Kinderen worden uitgedaagd tot:

- Het samen eens worden over welke activiteit er gedaan wordt;
- Het samen besluiten waar de activiteit plaatsvindt;
- Rollen verdelen tijdens het spel, waarmee iedereen tevreden is;
- Problemen oplossen tijdens het spel (hoe zorgen we dat iedereen meedoet? Hoe lossen we conflicten op? Hoe speel je samen met een ouder/jonger kind?).

De medewerkers begeleiden de kinderen tijdens het samenwerken en stimuleren hen tot het zelf oplossen van problemen die zich voordoen. Ze organiseren activiteiten waarbij samen gespeeld kan worden. Ze geven veelvuldig complimenten wanneer er op een positieve manier wordt samengewerkt.

Competentielij passend bij de kernwaarde: Samenwerking

Competentielij Samenwerking (Aumac Onderwijsadvies & Van Leeuwarden Training en Advies, 2021)		
Peuters (2 tot 4 jaar) - Competentieniveau 1	Groep 1 - Competentieniveau 2	Groep 2 - Competentieniveau 3
<ul style="list-style-type: none"> - Kan af en toe op zijn beurt wachten; - Praat, vertelt in een groepje; - Kijkt de ander aan bij het praten en luisteren; - Speelt naast ander kind; - Staat toe dat een ander kind zich voegt in zijn spel; - Kan materialen delen met andere leerlingen; - Kan onder begeleiding van volwassenen samen met 1 à 2 andere leerling een opdracht uitvoeren. 	<ul style="list-style-type: none"> - Kan op zijn beurt wachten; - Toont initiatief tot samenwerken/ samen spelen; - Vraagt hulp aan de ander om iets zelf te kunnen of weten; - Benoemt taken en rollen, zoals dingen klaarzetten, opruimen, iets vasthouden voor een ander; - Vraagt of hij iets mag lenen van een ander; - Helpt ander kind bij moeilijke opdrachten; - Voert met een ander een activiteit of opdracht uit. 	<ul style="list-style-type: none"> - Luistert actief naar anderen en stelt een vervolgvraag; - Kan zelf de beurtwisseling regelen; - Vraagt en accepteert hulp en past deze toe; - Voert in tweetallen eenvoudige taken uit; - Verdeelt samen met de ander de verschillende taken en rollen (doet dit in verschillende contexten); - Oefent met verschillende rollen; - Houdt zich aan de afgesproken taakverdeling.
Groep 3 - Competentieniveau 4	Groep 4 - Competentieniveau 5	Groep 5 - Competentieniveau 6
<ul style="list-style-type: none"> - Overlegt, maakt afspraken in tweetallen en probeert met de ander overeenstemming te bereiken over een doel en werkwijze; - Helpt anderen zonder voor te zeggen of het werk uit handen te nemen; - Geeft anderen gelegenheid om mee te denken en te doen; - Formuleert 'tips' of 'tops' naar anderen; - Zegt op een aardige manier dat hij een idee van een ander niet leuk vindt. 	<ul style="list-style-type: none"> - Laat in mimiek en lichaamstaal een luisterende houding zien; - Kinderen werken in drietallen en wisselen ideeën uit; - Overleggen in drietallen; maken afspraken en proberen met de anderen overeenstemming te bereiken over een doel en werkwijze; - Kinderen stellen samen criteria vast waaraan het werk moet voldoen en geven feedback hierop aan elkaar; - Vraagt hulp om te leren en om iets zelf te kunnen. 	<ul style="list-style-type: none"> - Praat en luistert gericht over de taak, laat de ander uitpraten, stelt (vervolg)vragen, maakt aantekeningen, reageert op anderen; - Accepteert feedback van medeleerlingen m.b.t de taak door zijn gedrag aan te passen; - Geeft feedback op ideeën, werkwijzen en personen; - Houdt eigen taak binnen de samenwerking in de gaten, communiceert hierover en werkt doelgericht; - Legt zich neer bij een groepsbeslissing.
Groep 6 - Competentieniveau 7	Groep 7 - Competentieniveau 8	Groep 8 - Competentieniveau 9
<ul style="list-style-type: none"> - Kan verschillende gesprekstechnieken toepassen - Onderhandelt en maakt afspraken met anderen in een team om een gemeenschappelijk doel te behalen; - Bespreekt welke kennis, vaardigheden en persoonskenmerken goed passen bij bepaalde taken en rollen; - Vervult verschillende rollen; - Kan het groepsbelang boven het eigenbelang stellen. 	<ul style="list-style-type: none"> - Luistert actief en weet dat dat onder meer betekent: interesse tonen, opmerkingen, maken, aantekeningen, maken, betekenis geven; - Vraagt hulp en feedback, geeft en ontvangt deze ook; - Verbindt taken en rollen aan kennis, vaardigheden, persoonskenmerken en houding; - Neemt bij het samenwerken een rol aan, ook als dat niet zijn voorkeursrol is; - Houdt de taakuitvoering van zichzelf en anderen in de gaten, relateert dit aan het te bereiken doel; - Stelt zich kritisch en constructief op t.a.v. eigen werk en dat van anderen. 	<ul style="list-style-type: none"> - Luistert actief en weet dat dat onder meer betekent: interesse tonen; opmerkingen maken; aantekeningen maken; betekenis geven. - Vervult verschillende rollen in complexere projecten (uitgebreidere opdracht, grotere groep, meer diversiteit in de groep, langduriger samenwerking). - Organiseert met anderen het samenwerkingsproces (o.a. doel bepalen, hoofdlijn van het proces, overleg, taken afspreken) - Werkt met anderen samen, stelt zich coöperatief op, stimuleert en motiveert de groep, stelt zich medeverantwoordelijk op ten aanzien van de eigen bijdrage aan het groepsproces. - Laat anderen in hun waarde en waardeert ieders inbreng.

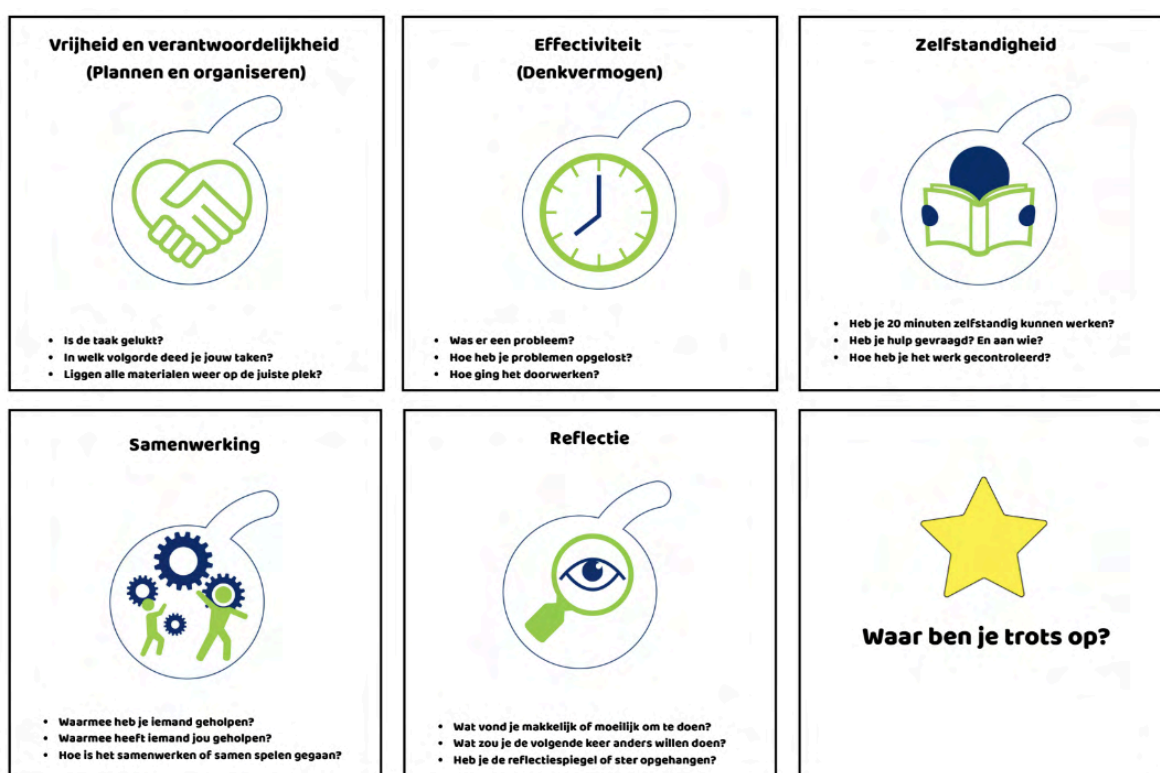
3.5 Kernwaarde Reflectie

Reflecteren is ontzettend belangrijk. Reflectie helpt niet alleen leraren, maar ook kinderen om zich bewust te worden van hun eigen leerproces, waardoor zij zelfsturender en effectiever kunnen leren (Korthagen & Nuijten, 2023).

Reflecteren in de onderbouw

Reflectiedobbelsteen

De onderbouw maakt gebruik van de reflectiedobbelsteen. Voor een activiteit kan de leerling of leerkracht gooien met de dobbelsteen. Zo wordt bepaald waarop achteraf gereflecteerd gaat worden.

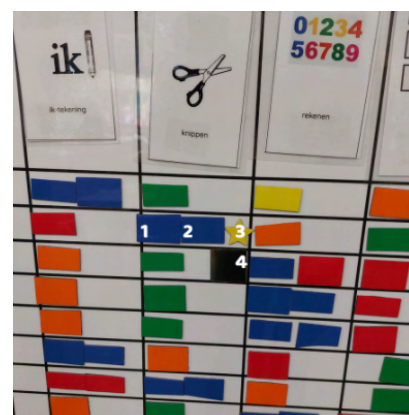
Reflectiedobbelsteen onderbouw

Reflecteren op het planbord

De kinderen plannen hun taken in met een magneet in de kleur van de dagen. Dit is de eerste magneet (1) bij de taak.

Achter de taken op het planbord kunnen zowel de leerling als een medewerker een magneet ophangen:

- *Tweede gekleurde magneet (2):* De dag waarop de taak daadwerkelijk is uitgevoerd. Zo zien zij of de taak is afgerond en of dit volgens planning is gelukt.

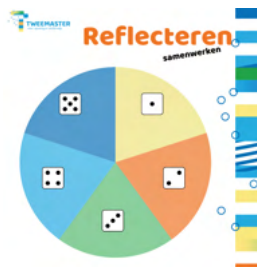

Reflecteren op het planbord

- *Stermagneet (3):* Op deze taak ben ik trots.
- *Spiegelmagneet (4):* Op deze taak wil ik graag samen reflecteren.

Reflecteren in groep 3 t/m 8

In groep 3 t/m 8 wordt gebruikgemaakt van de reflectiecirkel. Per kernwaarde is er een reflectiecirkel met vijf gerichte vragen. Het werpen van de dobbelsteen bepaalt welke vraag er wordt beantwoord (6 = je mag een vraag kiezen). Dit kan zowel klassikaal gedaan worden als door leerling(en) bij de nakijkplek.

- 1. Heb je hulp gevraagd of hulp gegeven?**
- 2. Wat doe je als je een probleem tegenkomt?**
- 3. Hoe ging het samenwerken met je groepje?**
- 4. Wat vind je van samenwerken? Wanneer vind je het fijn en wanneer niet?**
- 5. Hoe ging het samenwerken met je maatje?**

Start- en ontwikkelgesprekken

Vanaf groep 3 zijn de kinderen aanwezig bij het startgesprek (september) en de ontwikkelgesprekken (november, februari, juni facultatief). Het kind staat immers centraal en ontwikkelt het best wanneer medewerker, ouder(s)/verzorger(s) en kind samenwerken. Het kind bereidt in de klas het ontwikkelgesprek voor aan de hand van het ingevulde MijnRapportfolio. In sommige gevallen is het wegens de inhoud van een gesprek niet/gedeeltelijk aanwezig.

Feedback geven aan elkaar

We leren de kinderen om elkaar feedback te geven. Dit doen we bijvoorbeeld door voorafgaand aan een opdracht succescriteria te bedenken. Deze kunnen voor de gehele groep gelden of verschillen per leerling. Ze schrijven deze dan zelf op hun wisbordje. We laten de kinderen in tweetallen feedback uitwisselen a.d.h.v. de succescriteria.

Reflectie bij onze opvanglocaties

0-4 jaar: Peutergroep en kinderdagverblijf: We gebruiken een vergelijkbare reflectiedobbelsteen als in de kleutergroepen. De vragen passen we aan, zodat deze begrijpbaar zijn voor kinderen van 0-4 jaar. We maken gebruik van de methode 'Startblokken'. In deze methode komt reflecteren regelmatig terug tijdens kringactiviteiten, waarbij vragen worden gesteld over het leerproces.

4-12 jaar: VSO en BSO: Op de BSO maken we net als in de groepen 3 t/m 8 gebruik van de reflectiecirkel per kernwaarden. Deze passen we aan zodat deze nog beter aansluit bij de activiteiten van de VSO/BSO. De kinderen of de pedagogisch medewerkers kunnen deze reflectiecirkels gericht in zetten of op eigen initiatief.

Competentielij passend bij de kernwaarde: Reflectie

We hanteren de categorie 'Reflectie' van de 'competentielij Leren denken en leren'.

Competentielij Reflectie (Aumac Onderwijsadvies & Van Leeuwarden Training en Advies, 2021)		
Peuters (2 tot 4 jaar) - Competentieniveau 1	Groep 1 - Competentieniveau 2	Groep 2 - Competentieniveau 3
<ul style="list-style-type: none"> - Kan tussentijds benoemen wat al lukt en wat nog niet; - Controleert of de taak klaar is (alles gebruikt); - Kan, aan de hand van vragen van de leraar, eigen prestaties evalueren: Wat heb je gedaan? Had je genoeg tijd?; - Geeft na afloop aan welke taken hij moeilijk vond en welke makkelijk. 	<ul style="list-style-type: none"> - Kan, aan de hand van vragen van de leraar, eigen prestaties evalueren: Wat vond je makkelijk en /of leuk? Wat vind je nog moeilijk? Heb je aan iemand hulp gevraagd? Wat zou je de volgende keer anders willen doen? - Controleert zijn taak (een werkje/ opruimtaak). 	<ul style="list-style-type: none"> - Legt uit of de taak is uitgevoerd zoals de bedoeling was. (werkwijze, tempo, resultaat); - Zoekt een fout op als de leraar vraagt nog eens goed te kijken.
Groep 3 - Competentieniveau 4	Groep 4 - Competentieniveau 5	Groep 5 - Competentieniveau 6
<ul style="list-style-type: none"> - Vertelt hoe goed hij/zij heeft gepresteerd in vergelijking met de bedoeling van de taak (goed omdat...); - Vertelt welke problemen hij tegenkwam en hoe hij dat heeft opgelost bij materiaal, taak of samenwerking; - Geeft aan wanneer hij toe is aan meer verdieping of meer herhaling; 	<ul style="list-style-type: none"> - Kijkt werk na en corrigeert waar nodig - Achterhaalt bij een veel voorkomende (of belangrijke) fout waar de fout zit en probeert de fout te herstellen; - Weet aan de hand van zijn resultatenkaart waar hij goed en minder goed in is; - Weet welke vooruitgang hij heeft gemaakt (aan de hand van een doelenkaart); - Legt uit hoe deze opdracht van invloed is op volgende opdrachten. 	<ul style="list-style-type: none"> - Kijkt werk na en corrigeert waar nodig; - Licht toe of de prestatie overeenkomt met zijn/haar verwachtingen en legt uit waarom dat wel of niet zo is. (zowel op inhoud als proces); - Legt uit of de prestatie toegeschreven wordt aan zichzelf en/of aan andere factoren en verbindt hier consequenties aan voor de volgende keer; - Geeft feedback op het werk van een ; - Ontvangt feedback van een ander kind op zijn werk.
Groep 6 - Competentieniveau 7	Groep 7 - Competentieniveau 8	Groep 8 - Competentieniveau 9
<ul style="list-style-type: none"> - Kijkt werk na en corrigeert waar nodig; - Vertelt wat de waarde is van deze opdracht voor zichzelf en of hij nog vaker zou moeten oefenen; - Licht toe hoe de stappen voor, tijdens en na het uitvoeren van de opdracht is verlopen; - Beoordeelt of hij de juiste keuzes heeft gemaakt en geeft aan welke gevolgen dit heeft voor de volgende planning. 	<ul style="list-style-type: none"> - Kijkt werk na en corrigeert waar nodig; - Legt uit wat het verband is tussen de prestatie, de verwachtingen over het resultaat en de aanpak van de taak; - Kan succes toeschrijven aan zichzelf en weet bij tegenslag wat hij zelf kan beïnvloeden; - Kan op resultaten analyseren of de juiste strategie/ regel is toegepast; - Kan bij andere vakken gebruikmaken van eerdere successen en leerervaringen. 	<ul style="list-style-type: none"> - Kijkt werk na en corrigeert waar nodig; - Kan op resultaten analyseren of de juiste strategie/ regel is toegepast; - Gebruikt (vakinhoudelijk)argumenten of criteria voor een waardering van of mening over een onderwerp; - Accepteert en waardeert kritiek van anderen en weegt deze kritiek bij het heroverwegen van conclusies.

Hoofdstuk 4: Communicatie

4.1 MijnRapportfolio

We maken de ontwikkeling van onze kinderen in het onderwijs zichtbaar via MijnRapportfolio. We willen hiermee het volgende bereiken:

- *Samenwerken*: De kinderen en ouders krijgen een compleet beeld van de ontwikkeling en het functioneren van de leerling. We versterken hiermee de driehoek: Kind, ouder, medewerker.
- *Vrijheid en verantwoordelijkheid & Effectiviteit*: De leerling krijgt meer eigenaarschap over zijn eigen ontwikkeling: Hij kan werken aan eigen doelen en handelen op de doelen die hij wel of niet behaald heeft.
- *Reflectie*: De kinderen leggen voor zichzelf vast wat er belangrijk is in hun ontwikkeling: belangrijke momenten, leerpunten en werkstukken.

In MijnRapportfolio komen de volgende onderdelen aan bod:

- Startpagina: **'Dit ben ik'** met kenmerken van de leerling, foto, favorieten en eigen leerdoelen (eigen leerdoelen groep 5 t/m 8);
- Ik-cirkel (zie afbeelding): **'Dalton kernwaarden'**: hier scoren de kinderen zichzelf met betrekking tot de vijf dalton kernwaarden.
- eigen inbreng: **'Portfolio'** met ruimte voor toevoegen van documenten, afbeeldingen en filmbeelden;
- Vaardigheden: **'Vaardigheden'** leerlijnen met betrekking tot rekenen, taal, spelling en bewegingsonderwijs. Per schooljaar 2024-2025 zullen de vaardigheden worden gescheiden in: kleuters, groep 3 t/m 8 en gym;
- Rapport: Bij **'Rapport'** vullen de medewerkers hun bevindingen in vanuit de methodetoetsen, het werken in de klas en vanuit de gesprekken met kinderen m.b.t. vaardigheden;
- Print Knop: onder de **'printknop'** kunnen medewerkers een papieren versie van de voortgang van de kinderen genereren. Deze wordt klaargezet voor ouders in MijnRapportfolio. Let op: medewerkers moeten eerst instellen wat de ouder kan zien in de printversie, daarna kunnen ouders pas de 'papieren' versie inzien en/of uitprinten;
- Toetsresultaten: **'Documenten'** met daarin een overzicht van de toetsresultaten m.b.t. methodetoetsen en een overzicht van de CITO-resultaten.

4.2 Klassenjournaal

Eens per drie weken sturen de leerkrachten een Klassenjournaal via Ouderportaal naar de ouders/verzorgers van hun groep. Het Klassenjournaal wordt in de hogere groepen (gedeeltelijk) door de kinderen geschreven. In het klassenjournaal staat regelmatig een onderwerp m.b.t. het daltononderwijs.

4.3 Nieuwsbrief

Elke maand ontvangen alle ouders/verzorgers de Nieuwsbrief. In elke nieuwsbrief komt het kopje 'dalton' terug. Zo houden we de ouders op de hoogte over de uitvoering, successen en ontwikkelingen van ons daltononderwijs.

Hoofdstuk 5: Daltononderwijs in ontwikkeling

5.1. Borging

Als Kindcentrum blijven wij voortdurend de kwaliteit van ons daltononderwijs verbeteren. We hebben een aantal afspraken met elkaar:

- Onze medewerkers hebben allemaal het daltoncertificaat of volgen de daltonopleiding;
- In ons jaarplan wordt beschreven aan welke ontwikkelpunten rondom dalton we werken;
- De daltonontwikkeling van ons kindcentrum wordt aangestuurd door de daltoncoördinatoren. Zij overleggen regelmatig met het managementteam;
- De ontwikkelingen in ons daltononderwijs worden bijgehouden in het daltonhandboek dat jaarlijks wordt gepubliceerd;
- De meeste afspraken m.b.t. het daltononderwijs staan volledig vastgelegd (of samengevat) in dit handboek. Voor een aantal onderdelen is een uitgebreidere uitleg te vinden in de kwaliteitskaarten op de interne Google Drive;
- Ons kindcentrum draagt de daltonidentiteit uit in de schoolgids, het pedagogisch werkplan, de website etc.
- Onze school betreft haar kinderen bij het onderwijs d.m.v. de leerlingenraad.

De Nederlandse Dalton Vereniging (NDV) heeft een systeem opgezet van licenseren en visiteren om de kwaliteit van het daltononderwijs te kunnen garanderen. Elke daltonschool wordt eens in de vijf jaar gevisiteerd of de school voldoet aan de eisen van de NDV. De school maakt een zelfevaluatie rapport over de kernwaarden van dalton en geeft aan hoe dit uitgewerkt is op leerling-, leraar- en schoolniveau. Ook beschrijft de school welke ontwikkelpunten zij voor de komende periode wil gaan aanpakken.

5.2 Zelfevaluatie samenvatting

Ter voorbereiding op daltonvisitatie in november 2025 hebben we een zelfevaluatie uitgevoerd (zie afbeelding). Hierin hebben we beschreven hoe we de aanbevelingen vanuit vorige visitaties hebben gebruikt om een verbeterslag in ons daltononderwijs te realiseren. De conclusies zijn weergegeven in een sterkte-zwakteanalyse.

Sterkte-zwakteanalyse ten aanzien van onze daltonontwikkeling

5.3 Meerjarenplan (verbeterplan)

We willen de komende jaren structureel ons daltononderwijs blijven verbeteren. We hebben gerichte actiepunten geformuleerd voor de komende twee schooljaren.

2025-2026		
Doel	Uitvoering	Datum
Scholing: Alle medewerkers die nog niet gestart zijn starten in begin 2026 met de opleiding tot daltonmedewerker.	We schrijven een opleidingsplan en kopen daltonscholing in.	September 2025
Kernwaarde Reflectie: De reflectiecirkels evalueren en aanpassen waar nodig.	De vragen herschrijven, aansluitend bij de 'competentielijn Leren denken en leren'.	Oktober 2025
Beleid: De daltonvisie verwerken in het pedagogisch werkplan.	We herschrijven het pedagogisch werkplan.	Oktober 2025
Kernwaarde Reflectie: Reflecteren op het handelen van medewerkers structureel inzetten.	Twee keer per jaar videoconsultaties. Een leerkracht reflecteert samen met een daltoncoördinator en KC'er op het leerkrachthandelen ten aanzien van daltononderwijs.	Oktober 2025
Scholing: Het MT start met de opleiding tot daltonleidinggevende.	Aanmelden voor de opleiding.	Oktober 2025
Kernwaarde Vrijheid en verantwoordelijkheid (Plannen en organiseren): De doorgaande lijn in de invulling van keuzetaken en periodetaken verbeteren.	Afspraken maken tijdens de leerteams en studiedagen.	December 2025
Kernwaarde effectiviteit (Denkvermogen): De competenties structureel inoefenen tijdens dagelijkse activiteiten middels het aanleerspel.	Inspiratie opdoen voor activiteiten waarbij deze competenties middels het aanleerspel ingeoefend kunnen worden.	Februari 2026
Kernwaarde Reflectie: De reflectiedobbelstenen inzetten bij de	De reflectiedobbelsteen aanpassen naar begrijpelijke taal voor peuters.	Februari 2026

opvang.		
Kernwaarde Zelfstandigheid: Werken vanuit de visie 'leer het mij zelf te doen'. Waarbij we middels complimenten het vertrouwen uitspreken.	Afspraken maken over hoe we het vertrouwen uitspreken naar de kinderen. We gebruiken hierbij de wel/niet-lijsten passend bij de competentielijn.	Februari 2025
Kernwaarde Samenwerking: Structureel samenwerkingsactiviteiten aanbieden waarbij kinderen wederzijds afhankelijk van elkaar zijn.	Opvang en onderwijs: Dit onderwerp wordt gedurende het jaar besproken tijdens teambijeenkomsten.	Juni 2026

2026-2027		
Doel	Uitvoering	Datum
De doorgaande lijn tussen opvang en onderwijs verder uitwerken.	Teambijeenkomsten met opvang en onderwijs organiseren om eenheid te creëren in de doorgaande 'competentielijn Leren denken en leren'.	juni 2026
De daltonattitude van het team versterken.	Alle medewerkers uitdagen tot een daltonattitude. Wanneer de meerderheid van de medewerkers het daltoncertificaat heeft behaald, maken we concreet waarin we willen dat de daltonattitude zichtbaar is. Het team geeft elkaar vrijheid en vertrouwen om taken, binnen de gestelde afspraken en kaders, uit te voeren.	juni 2026

Hoofdstuk 6: Literatuur

6.1 Bronnenlijst

Academica. (z.d.). *High Performing Schools*. Geraadpleegd op 5 oktober 2025, van

<https://www.academica-group.com>

Aumac Onderwijsadvies & Van Leeuwarden Training & Advies. (2021, februari). *Competentielijn Leren denken & leren*.

Berends, R. (2011). *Helen Parkhurst: grondlegster van het daltononderwijs*. Deventer: SDUP.

Biesta, G. (2012). *Goed onderwijs en de cultuur van het meten*. Den Haag: Boom/Lemma.

Coöperatief leren in beeld. (z.d.). *Coöperatieve structuren*. Geraadpleegd op 5 oktober 2025, van

<https://cooperatieflerenolo.weebly.com>

Dalton Kindcentrum De Tweemaster. (z.d.). *Onze visie op leren*. Geraadpleegd op 5 oktober 2025,

van <https://www.ikctweemaster.nl>

Nederlandse Dalton Vereniging. (2025). *Daltononderwijs en -opvang*. Geraadpleegd op 5 oktober

2025, van <https://dalton.nl>

Korthagen, F., & Nuijten, E. (2023). *De kracht van reflectie: Een sleutel voor de ontwikkeling van leraren* (2e, geheel herziene druk). Boom uitgevers Amsterdam.

Parkhurst, H. (1926). *An explanation of the Dalton Laboratory Plan*. London: Dalton Association.

6.2 Aanvullende documenten voor de medewerkers

De belangrijkste informatie m.b.t. de praktische invulling van ons daltononderwijs heeft u in dit daltonboek kunnen lezen. Voor sommige onderdelen is een uitgebreidere uitleg vereist om voor een efficiënte en consistente uitvoering te zorgen. We hebben daarom voor onze medewerkers op de interne Google Drive aanvullende kwaliteitskaarten toegevoegd.

- Dalton opleidingsplan;
- Kwaliteitskaart Aanleerspel, behorend bij de 'competentielijn Leren denken en leren';
- Wel/niet lijsten, behorend bij de 'competentielijn Leren denken en leren';
- Kwaliteitskaart MijnRapportfolio;
- Kwaliteitskaart Klasseplan.

Bijlagen

Bijlage 1. Takenkaart middenbouw

Papieren takenkaart maart-zomer groep 3

 Tweemaster voor opvang en onderwijs

Takenkaart groep 3 week: naam:

Dagtaak	maandag 6 oktober	dinsdag 7 oktober	woensdag 8 oktober	donderdag 9 oktober	vrijdag 10 oktober
dagtaak	maandag	dinsdag	woensdag	donderdag	vrijdag
 VLL werkschrift	dag blz.	dag blz.	dag blz.	dag blz.	dag blz.
 VLL veilig & vlot	dag blz.	dag blz.	dag blz.	dag blz.	dag blz.
 rekenen	les blz.	les blz.	les blz.	les blz.	les blz.
 schrijven	blz.		blz.		blz.

Weektaak					
rekenen		lezen		chromebook	
 taak	😊	📖 dag	😊	 reken tuin	😊
 taak	😊	📖 dag	😊	 taalzee	😊
 taak	😊	📖 dag	😊		😊
 taak	😊	📖 dag	😊		😊

Keuzetaak		
		😊😊😊
Periodetaak		
		😊😊😊

Papieren takenkaart groep 4

 Tweemaster voor opvang en onderwijs

Takenkaart groep 4 week: 41 naam:

Dagtaak	maandag 6 oktober	dinsdag 7 oktober	woensdag 8 oktober	donderdag 9 oktober	vrijdag 10 oktober
rekenen	blok 2 les 6	blok 2 les 7	blok 2 les 8	blok 2 les 9	blok 2 les 10
	taak 6	taak 7	taak 8	taak 9	
taal		jungle werkboekje		jungle werkboekje	jungle werkboekje
taal					
spelling	blok 2 les 9	blok 2 les 10		blok 2 les 11	blok 2 les 12
spelling	toepassen 9	oefenmix 10		oefenmix 11	oefenmix 12
schrijven	hoofdletter D		hoofdletter B		

Weektaak		plannen	af	hoe	reflectie
kinderboekenweek	15 minuten stillezen			😊😊😊	😊😊😊😊😊
rekenen	reken sprint			😊😊😊	😊😊😊😊😊
taal	taaljacht-opdrachten extra			😊😊😊	😊😊😊😊😊
spelling	spelling taaljacht software			😊😊😊	😊😊😊😊😊
Thema				😊😊😊	😊😊😊😊😊

Keuzetaak	plannen	af	hoe	reflectie
			😊😊😊	😊😊😊😊😊
Periodetaak	plannen	af	hoe	reflectie
			😊😊😊	😊😊😊😊😊

Weektaak groep 5 t/m 8 in Klasseplan

3 Mijn planning van 29 september - 3 oktober

29 september Maandag	30 september Dinsdag	01 oktober Woensdag	02 oktober Donderdag	03 oktober Vrijdag	% Zelf inplannen
<p>Rekenen Les 1, taak 1-5 en eigen taken Rekenen 08:50-09:15</p> <p>Pauze 09:30-10:00</p> <p>Spelling Blok 2, les 5 opdracht: 1,2,3 Spelling 11:20-11:45</p> <p>Taal Blok 2, les 4 11:45-12:05</p> <p>Lunch 12:05-12:20</p> <p>lezen 20 min lezen lezen 12:40-13:00</p> <p>automatiseren 99 Math 99 Math 13:20-13:40</p> <p>creatief boekcover afmaken 99 Math 13:50-14:10</p> <p>weektaak verplicht 1 redactiesommen.nl</p>	<p>zelfstandig werken leestekens oefenen op taal oefenen.nl 08:50-09:15</p> <p>Rekenen Les 2, taak 2-5 en eigen taken 09:15-10:15</p> <p>Pauze 10:15-10:30</p> <p>Engels Song 2 - oefenroets Engels 11:15-12:00</p> <p>Lunch 12:20-12:35</p> <p>lezen 20 min lezen lezen 13:00-13:20</p> <p>automatiseren 99 Math 99 Math 13:25-13:45</p> <p>weektaak verplicht 1 oefensoftware taal, basisgroep: D2/3 en plussers: D2/4</p> <p>weektaak verplicht 2 Nieuwbegrip: Andre Tekstsoort (zie Classroom). Antwoorden in schrift noteren.</p>	<p>automatiseren werkboekje 1 minuut rekenen 99 Math 08:30-09:00</p> <p>zelfstandig werken leestekens oefenen op taal oefenen.nl 08:50-09:15</p> <p>Rekenen Les 3, taak 3-5 en eigen taken 09:15-10:15</p> <p>Pauze 10:20-10:45</p> <p>Spelling Blok 2, les 6 opdracht: 1,2,3 + oefenmix Rekenen 10:45-11:15</p> <p>Taal Blok 2, les 5 11:15-12:00</p> <p>Lunch 12:20-12:35</p> <p>lezen 20 min ch3d-lezen lezen 12:35-12:55</p> <p>Begrijpend lezen Junior Einstein lezen 13:15-13:25</p> <p>Thema rebus KBW 13:25-14:10</p>	<p>Spelling Blok 2, les 7 opdracht: 1,2,3 + oefenmix Spelling 10:30-10:50</p> <p>Pauze 10:50-10:45</p> <p>automatiseren 99 Math 99 Math 10:45-10:55</p> <p>Rekenen Les 4, taak 4-5 en eigen taken 10:55-12:00</p> <p>Lunch 12:20-12:35</p> <p>lezen 20 min lezen lezen 13:00-13:15</p> <p>zelfstandig werken leestekens oefenen op taal oefenen.nl 13:25-13:30</p> <p>creatief boekendocs lezen 13:30-14:10</p> <p>Taal Blok 2, les 6 14:10-14:30</p>	<p>zelfstandig werken leestekens oefenen op taal oefenen.nl 08:50-09:15</p> <p>Rekenen Les 5, taak 5a-5, 5b-5 en eigen taken 09:15-10:15</p> <p>Pauze 10:15-10:30</p> <p>Spelling Blok 2, les 8 opdracht: 1,2,3 Spelling 10:45-11:15</p> <p>Taal Blok 2, les 7 11:15-11:55</p> <p>Begrijpend lezen JE nakijken + nieuwe tekst lezen 11:55-12:25</p> <p>Lunch 12:25-12:40</p> <p>lezen 20 min lezen lezen 13:00-13:20</p> <p>automatiseren werkboekje 1 minuut rekenen lezen 13:20-13:30</p> <p>Thema Lesson Up en boekcover 13:30-14:10</p>	<p>weektaak verplicht 1 Taakken 3,6,7 afmaken Plussers maken B + C</p> <p>weektaak verplicht 1 redactiesommen.nl</p> <p>weektaak verplicht 1 oefensoftware taal, basisgroep: D2/3 en plussers: D2/4</p> <p>weektaak verplicht 1 oefensoftware spelling D2/2</p> <p>weektaak verplicht 1 spelling oefenmix 4 + 5 af</p> <p>weektaak verplicht 2 Nieuwbegrip: Andre Tekstsoort (zie Classroom). Antwoorden in schrift noteren.</p> <p>weektaak verplicht 2 boekendocs: zie Classroom</p> <p>weektaak verplicht 2 Tipmaster oefenen en zeilen</p> <p>weektaak verplicht 2 Boekcover tekenen</p> <p>weektaak verplicht 2 spelling toetsaansjes b1z: 16 Of 17 (zelf kiezen welke je maakt)</p> <p>Inplannen</p>

Bijlage 2. Pictogrammen samenwerking

Rollenkaarten samenwerking (Coöperatief leren in beeld, z.d.)

<h3>Tijdbewaker</h3> <p>Het is bijna tijd!</p> <p>Wat doe ik:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ik houd de tijd in het oog. • Ik waarschuw de groep als de tijd bijna op is. • Ik moedig de groep aan goed door te werken. • Ik zeg wanneer het tijd is om aan de volgende opdracht te beginnen. <p>Wat zeg ik:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het is bijna tijd! • We hebben nog .. minuten. • We moeten sneller doorwerken. • We moeten stoppen. Het is tijd. • We hebben voor deze opdracht .. minuten.	<h3>Materiaalmeester</h3> <p>Hier is het materiaal.</p> <p>Wat doe ik:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ik haal het materiaal en verdeel het. • Ik breng het materiaal terug. • Ik zorg dat iedereen helpt opruimen. • Ik let erop dat we zorg dragen voor het materiaal. <p>Wat zeg ik:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wat hebben we nodig? • Ik zal het materiaal halen. • Iedereen moet helpen opruimen. • Help eens mee. • Wie heeft het ....? • We moeten zorg dragen voor het materiaal.
<h3>Stiltekapitein/ stiltebewaker</h3> <p>Sst! We moeten stiller praten!</p> <p>Wat doe ik:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ik zorg ervoor dat we niet te luid praten. • Ik zorg ervoor dat we de andere groepen niet storen. <p>Wat zeg ik:</p> <ul style="list-style-type: none"> • We maken te veel lawaai. We moeten stiller praten. • We moeten onze teamstemmen gebruiken. • Sst! We mogen de andere groepen niet storen. • Kom wat dichterbij zodat we elkaar goed verstaan.	<h3>Aanmoediger/ complimentgever</h3> <p>Dat hebben we goed gedaan.</p> <p>Wat doe ik:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ik geef een compliment. • Ik zeg wat er goed ging. • Ik moedig de groep aan. <p>Wat zeg ik:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Je hebt dit duidelijk uitgelegd. • We hebben goed doorgewerkt. • Een pluim voor jou! • Je hebt goed geluisterd. • We hebben goed samengewerkt. • Komaan, nog even doorwerken. We zijn er bijna! • Niet opgeven! Het lukt wel als we goed samenwerken.
<h3>Gespreksleider</h3> <p>Wat denk jij?</p> <p>Wat doe ik:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ik zorg ervoor dat het duidelijk is wat we moeten doen. • Ik zorg ervoor dat we bij de opdracht blijven. • Ik verdeel de beurten. • Ik zorg ervoor dat iedereen mee werkt. <p>Wat zeg ik:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wie zegt nog een wat we moeten doen? • Hoe gaan we dit aanpakken? • Wie gaat dit doen? • Wat denk jij? • Ik heb jouw mening nog niet gehoord. • We moeten bij de opdracht blijven. • Kom, laten we verder doen.	<h3>Schrijver</h3> <p>Wat moet ik opschrijven?</p> <p>Wat doe ik:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ik schrijf het groepsantwoord op. • Ik ga na of iedereen akkoord gaat. • Ik lees het antwoord eens voor ter controle. <p>Wat zeg ik:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gaat iedereen akkoord? • Mag ik dit antwoord opschrijven? • Ik schreef op: .... Goed?

Coöperatieve werkvormen (Coöperatief leren in beeld, z.d.)

	<p>Wandel en wissel: De leerlingen wandelen rond. Op het signaal van de leerkracht maken ze duo's en wisselen ze het antwoord op de vraag van de leerkracht met elkaar uit.</p>
	<p>Binnen- en buitencirkel: De leerlingen maken een binnen- en buitencirkel waarbij ze naar elkaar kijken. Je stelt een vraag. De leerling uit de buitencirkel vertelt antwoord aan de ander. Daarna wisselen van rol. Vervolgens schuift de buitencirkel één of meerdere plekjes door.</p>
	<p>Placemat: In groepjes van vier een A3. Ieder schrijft tegelijk een antwoord op. Daarna uitwisselen, overeenkomsten onderstrepen en groepsantwoord in het midden schrijven.</p>
	<p>Brainstorm: Alle groepsleden noemen zoveel mogelijk begrippen, oplossingen, getallen ... Eén leerling noteert op het groepsblad. Na 1 minuut is iemand anders de schrijver.</p>
	<p>Woordweb: De leerlingen maken gezamenlijk een woordweb. Schrijven allen met een verschillende kleur of om beurten een woord. Trekken daarna lijnen en pijlen om relaties tussen woorden aan te geven.</p>
	<p>Denken, delen, uitwisselen: De leerkracht stelt een vraag → zelf nadenken → uitwisselen met buur → uitwisselen in groepje.</p>
	<p>Denker-schrijver: De denker zegt stap-voor-stap wat de schrijver moet noteren. Daarna wisselen van rol.</p>
	<p>Flitsen: Leerlingen tonen elkaar om de beurt een aantal kaarten met oefeningen of woorden die de andere leerling noteert of oplost. Deze werkvorm zetten we veelvuldig in tijdens het dictwee van Taaljacht.</p>

